

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana,
Puccinijeva ulica št. 5, II. nad., telefoni od 31-22 do 31-26
Račun Poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

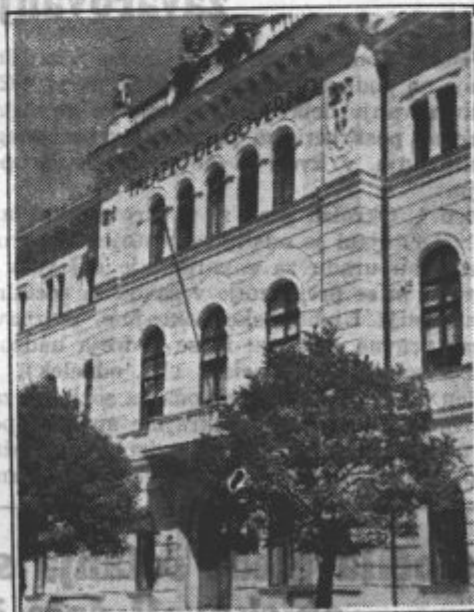
Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 4.50 L, polletno
9.- L, celoletno 18.- L; za inozemstvo: celoletno 24.- L
Posamezna številka 50 cent.

Zakonski načrt za javna dela v novih pokrajinah odobren

Iz Rima poročajo: Glavna preračunska komisija v zbornici je imela sejo pod vodstvom predsednika Acerba ob sodelovanju drž. podtajnikov za finance in za javna dela. Komisija je preučila zakonski načrt za odobritev 500 milijonov lir, namenjenih izrednim javnim delom v Ljubljanski, Reški, Splitski, Zadarski in Koterski pokrajini. Narodni svetnik Calza-Bini je obrazložil ta odlok in prikazal koristi, ki bodo sledile iz izvedbe številnih določenih javnih del, zlasti pa je poudaril zdravstveno izboljšanje stanovanj in boljšo oskrbo bolnišnic.

Od skupne vsote 500 milijonov lir pojde 325 milijonov za ceste, zdravstvene ustanove, zdravstveno izboljšanje bivališč, javnih poslopij in šol in za vodna dela, 175 milijonov lir bo dobilo državno samoupravno podjetje za ceste kot izreden prispevek za ureditev in izboljšanje cest, ki bodo uvrščene v državno cestno omrežje.

Državni podtajnik za javna dela je dal komisiji obsežna pojasnila o pomenu tega zakonskega načrta. Načrt je bil odobren z istim besedilom, kakor je bil predložen.



Palačo Visokega Komisariata v Ljubljani so lepo prenovili, kar je prav v okras mestu. Vsa palača je svetlo preslikana. Popravila se vrše tudi znotraj, da bo zgradba res dostojna najvišjega upravnega oblastva v Ljubljanski pokrajini. Obnovila je palačo tvrdka Dukič.



Kakor smo že poročali, je Visold Komisar Ekselencija Emilio Grazioli obiskal predzadnjo nedeljo Belo Krajino. Ko je bil v Črnomlju prisrčno sprejet, je prisostvoval tudi narodnemu kolu, ki so ga plesala dekleta.

Delo avtomobilske zdravstvene kolone rodi obilo uspehov

Naše časopisje ima stalna poročila iz različnih krajev Ljubljanske pokrajine o obisku avtomobilske zdravstvene kolone. Iz teh poročil je razvidno, da naše prebivalstvo na deželi z veliko hvaležnostjo sprejema to ustanovo, ki našemu ljudstvu izredno mnogo koristi v zdravstvenem oziru. Nešteto je ljudi, ki so šele pri tej zdravstveni koloni dobili prvič zdravniški pregled in navodila, kako se je treba zdraviti. Zdravstveno kolono vodi direktor dr. Duce, kateremu je dodeljeno šest zdravnikov in prav toliko zaščitnih sester. Kolona ima naslednje oddelke: za ušesa, grlo in nos, za oči, rentgen, za zobno zdravništvo, za noge in za notranje zdravstvo. Kolona potuje z dvema avtomobiloma, v katerih so nameščeni posamezni oddelki z vsemi potrebnimi pripravami in zdravili.

Vsak dan opravi kolona velikansko delo, saj vsak oddelek dnevno pregleda najmanj 300 bolnikov. Kolona je dozdaj prepotovala vse važnejše dolenske in notranjske kraje, Suho krajino, Kočevsko in druge kraje.

Poleg zdravnikov, ki se v resnici vestno trudijo, zaslužijo posebno pozornost in zahvalo zaščitne sestre. Zaščitne sestre je naše ljudstvo po večini šele zdaj spoznalo. Te gospodinje imajo izobrazbo, ki ustreza stopnji učiteljice, saj so morale študirati sredno šolo do male mature, nato pa posebno šolo za zaščitne sestre, ki je trajala tri leta.

Ljudstvo se vabilu k zdravstvenemu pregledu prav rado odziva, pregledi soloobveznih otrok pa so tako obvezni.

Kako živijo v Prekmurju

Murska Sobota, avgusta
V Prekmurju je ta mesec prenehala vojaška uprava in so upravo prevzela civilna oblastva. Vojaška uprava je bila zaradi precej obzirnega nastopa priljubljena. V Murski Soboti je bilo doslej stalno okrog 300 vojakov, med katerimi je bilo tudi precej Slovakov in Rusinov. Ki so se z domačim slovenskim prebivalstvom prav lahko pogovo-

rili. V začetku zasedbe je vsako nedeljo prišla vojaška godba iz Sombotelja in spremila vojaštvo v cerkev k maši, nato pa imela na glavnem trgu koncert.

Kmetijska šola v Rakičanu je dobila novega ravnatelja g. Siftarja, ki je bil doslej profesor na kmetijski šoli v Mariboru. Za ravnatelja bolnišnice in primarija za notranje bolezni je bil imenovan dr. Tarczy Mikloš, zdravnik na debrecinski kliniki, za primarija na kirurškem oddelku pa dr. Kuhar, ki je bil dozdaj v Ptuj. Vojaška oblastva so poverila notarske poslečasnemu notarju dr. Miklošu Pinterju. Odvetniški pisarni dr. Ludvika Vadnala in Cirila Kocmurja je prevzel madžarski odvetnik dr. Zoltan Szakonyi, ki bo lahko govoril s domačim prebivalstvom, ker zna tudi srbskohrvatski.

Imenovan je bil novi občinski odbor, v katerem je ostal dozdajšnji župan Ferdinand Hartner. Odborniki so: dr. Pinter Mikloš, Sukič Stefan, Černjavič Aleksander, Rainer Franc, Lipič Jožef, dr. Bölcš Julij, dr. Vučak Stefan, Kalamar Elemer, Siftar Ludvik, Bac Ludvik, Benko Josip, Bailec Franc, Kuhar Franc, Rituner Alojz, Deutsch Gustav, Horvat Janez, Flisar Anton, Kučan Ivan, Peterka Pavel, Györek Matija, Šiplič Stefan, Denko Jakob in Kuplen Stefan.

Ustanovljeno je bilo madžarsko prosvetno društvo, ki ima namen hitro seznaniti ljudi z madžarskim jezikom. V ta namen je v Murski Soboti devet tedajev. V nedeljo 3. t. m. je bila velika gasilska slavnost, na kateri je prešla murskosoboška gasilska župa v upravo osrednje zveze v Sombotelju.

Šola se začne šele v začetku septembra. Osnovna šola v murskosoboškem kraju imajo tudi ranjs v ravnateljstvu: »Družbena osnovna šola«, medtem ko je v lendavskem v ve-

ljavi samo madžarski napis, prav tako pa tudi na murskosoboški osnovni šoli.

Usoda učnega jezika na soboški gimnaziji je še nejasna. Vpisalo se je nad 500 dijakov, med katerimi pa niti 20% ne zna dobro madžarski. Zdaj je gotovo, da se murskosoboška mešana gimnazija pretvoril v moško. Zanimljivo bodo pustili še dekleta od 5. do 8. razreda, da končajo gimnazijo. Dekleta, ki so doslej obiskovala nižje razrede gimnazije, pa se bodo morala vpisati na dekliško mešansko šolo. Všolani v Mursko Sobotu bodo tudi dijaki iz Medjimurja.

V Petanjcih so tamošnji dvolastniki posestev zgradili brod, tako da je prehod čez Mu-

ro z vozili mogoč. Ruševine razbitega mostu sredi vode so odstranili, da ob nalivih ni nevarnosti poplav. O zgraditvi novega mostu ni nič znano.

Od julija dalje je tudi na Madžarskem v veljavi vožnja po desni strani ceste, medtem ko je bila doslej po levi. Zatemnitev je za Mursko Sobotu določen od 23. ure naprej, policijska ura pa po polnoči. Nova cena pšenice je določena na 30 pengov (300 din) za 100 kg, rži pa na 28 pengov (280 din). Zaloge se morajo do 31. oktobra ponuditi na odajo, ker se bo pozneje dobilo 10% manj za žito.

Okrožni urad je samostojen nosilec socialnega zavarovanja za Ljubljansko pokrajino

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odreja na podlagi zakona z dne 14. maja 1922. o zavarovanju delavcev, ker smatra za nujno potrebno poskrbeti za preureditev socialnega zavarovanja v zvezi z novo ureditvijo pokrajin:

Člen 1. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je odslej samostojen nasproti osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu in se preimenuje v zavod za socialno zavarovanje Ljubljanske pokrajine. Priznava se mu pravna osebnost in se podreja nadzorstvu Visokega Komisarjata (VI. oddelek).

Člen 2. V pristojnost zavoda za socialno zavarovanje Ljubljanske pokrajine spadajo poleg poslov, za katere je bil pristojen okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani,

tudi posli iz pristojnosti osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu, in to tudi, kolikor se nanašajo na bolniško blagajno Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani in na bolniško blagajno »Merkur« v Ljubljani.

Člen 3. Z učinkom od 10. aprila 1941-XIX dalje se prenaša na zavod za socialno zavarovanje Ljubljanske pokrajine v ločeno poslovanje upravljanje vseh poslov, ki so spadali v pristojnost osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu.

Člen 4. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.«

Visoki Komisar Emilio Grazioli.

Določila glede šolanja slovenskih učencev, ki so obiskovali šole izven Ljubljanske pokrajine

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino smatra za umestno urediti šolanje slovenskih učencev na podlagi svoje naredbi št. 28. z dne 20. maja 1941-XIX in odreja:

Čl. 1. Slovenskim učencem, prihajajočim iz šol vseh vrst bivše jugoslovanske države na ozemlju zunaj Ljubljanske pokrajine, ki zaradi dokazane višje sile od aprila dalje niso obiskovali šole in niso prejeli letnih izprijeval, sme učiteljski zbor vsake istovrstne šole na prošnjo dovoliti vpis v neposredni višji razred, kakor so ga obiskovali v šolskem letu 1940/41., če ob prvi redovalni seji drugega polletja v nobenem predmetu niso imeli nižje ocene ko 3 ali nižje ko 2 na strokovnih šolah, ter jih sme prepustiti k popravnemu izpitu iz predmetov, v katerih so imeli nižje ocene. Učenci, ki ne nameravajo nadaljevati šolanja, in tisti, ki ne morejo dokazati na omenjeni seji dobljene ocene, se pripustijo k razrednim izpitom.

Člen 2. Učenci razredov, za katere je ob sklepu določen tečajni, diplomski ali končni

izpit, se bodo mogli ob predložitvi listin za dokaz prejšnjega šolanja pripustiti k navedenim izpitom v istovrstnih državnih šolah, in to po morebitnem razrednem izpitu iz predmetov, v katerih bi bili na omenjeni seji dobili oceno nižjo ko 3 (odnosno 2), ali iz vseh predmetov, če ne bi mogli dokazati dobljene ocene.

Člen 3. Visoki Komisarjat sme na prošnjo dovoliti pripustitev k zasebnim izpitom kandidatom, ki so nameravali opraviti izpite v mesecu juniju na šolah iz člena 1., pa jim to zaradi dokazane višje sile ni bilo mogoče.

Člen 4. Izpiti bodo od 10. do 20. septembra letos; izpiti po členih 1. in 2. so prosti takse. Prošnje je treba predložiti šolskemu ravnateljstvu, odnosno Visokemu Komisarjatu (IV. oddelku) do vštete 3. septembra letos.

Člen 5. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.«

Visoki Komisar Emilio Grazioli

Kakšne cene so dovoljene v trgovini na drobno

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je določil maksimalne cene v prodaji na debelo in na drobno, ki veljajo od 20. avgusta dalje. V nastopnem navajamo cene na drobno:

Kruh, testenine, moka, riž, fižol in krompir. Kruh iz enotne moke v kosih do 100 g za kg 2.40, v kosih od 100 do 200 g za kg 2.25, v kosih od 200 do 500 g za kg 2.20, v kosih od 500 do 1000 g za kg 2.10 lire. Testenine iz enotne moke 4.10 lire kg. Pšenična moka, enotna, 2.30 lire za kg. Koruzna moka enotna 1.70 lire za kg. Riž »Splendor« 3.70 lire za kg. Fižol, prvovrstni, nizke vrste 3.60, drugovrstni nizke vrste 3.25, visoke vrste 3.80 lire za kg. Krompir: uvožen 1.40, domač 1.10 lire za kg.

Olje, sirovo maslo, mast, slanina. Jedilno olje 9.60 lire liter. Sirovo maslo 20.50 lire kg. Slanina: sveža 11.80, soljena 12.80, prekajena 15.20 lire kg. Mast 15.20 lire kg.

Kis: vinski 4, špiritni 2.90 lire liter.

Mleko, sir jajca. Mleko 1.60 lire liter. Sirov emanski 17.85, trapist 16.70 lire kg. Jajca, težka nad 58 g, 0.75, težka pod 58 g 0.65 lire za kos.

Sladkor in kavni nadomestki. Sladkorna sipa 7.20, sladkor v kockah 7.30 lire kg. Cikofija 10.75 lire kg. Figova kava 11.10 lire kg. Žitna sladna kava 8.60 lire kg. Ržena kava v izvernih zavitkih 8.45 lire kg. Ječmenova kava v izvernih zavitkih 6.85 lire kg. Ječmenova kava prosta 5.40 lire kg.

Gnjat, salame in klobase. Prekajena gnjat sirova 15.20, kuhana 28.50 lire kg. Hrenovke 14.25 lire kg. Safalade 12.15 lire kg. Šunkarica 15.20 lire kg. Klobase, letne 13.30, lovške 9.10, kranjske 18.25 lire kg.

Kurivo in milo. Premog iz Bele krajine: kosovec 19.40, kockovec 18.60, premog iz Kočevja: kosovec 13.70, kockovec 12.55 lire za metrski stot. Drva: mehka 41.80 lire za kubični meter, mehka v kolobarjih po 18 kg (20x90 cm) 4.55 lire, butare, zvezane z žico,

1 m dolge (suh smrekov ali jelov les) 18.50 lire za metrski stot, trda: prvovrstna 115, drugovrstna 110 lir, tretjevrstna 100 lir za kubični meter. Cene veljajo za razžagana in na dom postavljena drva. Bukovo oglje 1 lira kg. Milo, enotno, 50% kisline 9.80, 40% kisline 8.45 lire kg.

Kako pereš s tekočim milom

Ker so potrebne razne maščobe za prehrano, se le malo izdeluje trdega mila. Spričo tega dejstva je važno, če zna gospodinja prati tudi brez trdega mila. Profesor Gasperini je iznašel tako zvano tekoče milo, ki ga uporabljajo že marsikje. Napravi se takole:

V 30 litrov vode daš 360 gramov navadnega mizarskega lima, ki se kakšna dva dni namaka. Razmerje je torej 12 gramov lima na vsak liter vode. Potem se vse skupaj segreje. Treba je z leseno žlico mešati, da se lim ne prime posode, to pa toliko časa, da se vse raztopi. V vrelo ali vsaj zelo segreto tekočino je nato treba strsti še 150 gramov sode v prahu (na vsak liter tekočine približno pet gramov). Lahko pa daš tudi kristalno sodo, toda te mora biti nekoliko več, in sicer na 30 litrov tekočine 390 gramov, kar ustreza približno 13 gramom na vsak liter. Navadna kavna žlička drži približno pet gramov. Perica pa mora paziti, da soda, ki jo uporablja pri tem, ni vnetljiva. Tekočino potem zlije v čeber, vanj pa da nato perilo kos za kosom tako, da je čisto pod vodo. Perilo pusti v kadri nekaj ur, na primer čez noč. Drugi dan se mora perilo zmencati, spet namočiti v čeburu, še enkrat zmencati, izplakniti in oviti. Na ta način oprano perilo je treba prav temeljito izplakniti. Vode ne sme biti škoda, kajti sicer se bo perila še vedno držal lim, ki ga je perica prej dala v vodo. Pranja pa s tem še ni konec. Perilo je treba potem namočiti še v vodi, v katero daš nekaj kapljic tekočine proti madežem, seveda ne preveč, kajti sicer se perilo pokvari. Perilo postane na ta način sijajno belo in izginejo tudi razni madeži.

Poleg perila, pletenin in platnenih oblek, čeprav so barvane, se na isti način lahko pereta tudi naravna in umetna volna, pri čemer pa je treba količino sode nekoliko zmanjšati. Zadostuje za liter vode že pol grama sode v prahu ali nekaj nad en gram kristalne sode. Na ta način oprano volna nima nobenih madežev več in ni samo za oko lepa, temveč tudi lepo diši.

Ta navodila za pranje so napisana v knjižici, ki jo je izdal propagandni oddelek Fašistične stranke. V tej knjižici je zapisano tudi tole: Raztopite v mlačni vodi toliko žlic sode, kolikor kosov perila imate. Tustite perilo namočeno približno 30 minut. Izplaknite ga nato temeljito v mlačni vodi in ga razprostrite v senci, ne da bi ga ovili, toda perilo mora biti vodoravno položeno, kajti sicer bi se niti raztegnile, če bi bilo perilo obešeno na vrvi.

× Utripanje človeškega in živalskega srca. Utripanje srca kaže, v kakšnem zagonu je življenjski stroj. Pri ljudeh in živalih je kolebanje utripanja znatno. Enoletno dete ima približno 11 utripov v minuti. Od 20. do 25. leta koleba utripanje od 71 utripov navzgor. Na stara leta doseže do 80 utripov. Pri domačih živalih znaša 60 do 80 in je torej živalsko utripanje podobno človeškemu. To velja za svinje, ovce in koze. Konj ima povprečno 40, slon 25 do 28, miš in podgana okrog 700 utripov v minuti. Srce ptic utripuje mnogo hitreje, kanarček ima 1.000 utripov v minuti. Pri ribah se giblje število med 16 in 86. Pri jegulji paše bitje srca med zimskim spanjem pogosto na en utrip v minuti.

× Lepota ima povsod drugačno merilo. V Evropi občudujejo bele zobe, na Japonskem morajo biti zobje rumeni in v Indiji rdeči. Cvetoča barva obličja je gotovo zavidanja vredna, vendar si žene v Grenlandiji barvajo obličje modro ali zeleno, a Rusinje se smatrajo za grde, če nimajo čisto belega obličja. Perzijci ljubijo krive nosove, prebivalci otoka Haiti stlačene in Rusi zavihane nosove.

Tudi jeseni sadiš in seješ na vrtu

V teh časih ne smeš zamuditi nobene priložnosti za pridelovanje hrane

O potrebi umnega obdelovanja vrtov in vrtičkov smo pomladi v »Domovini« mnogo pisali. Vse naše časopisje je delalo isto in uspeh je bil, da je v naših krajih le redki vrt zanemarjen. Zdad po vrtovih počasi dozorevajo razni vrtni pridelki, povrtnina izginja z gredic, tu pa tam se kažejo koščki prazne zemlje. Ali naj ti ostanejo na jesen in čez zimo neizrabljeni?

Redki ljudje vedo, da lahko tudi jeseni posejemo in posadimo razno povrtnino, ki nam dozori že to leto ali pa zgodaj pomladi.

V avgustu moramo posejati pomladno čobulo, ki da že maja lep pridelek. Ko setev vzkljuje, jo prepulimo 12x24 cm narazen, odvišne sadike pa presadimo. Tudi zimski česen in šalotko spravimo septembra v zemljo. Pomladi, ko bo česna primanjkovala, ga bomo imeli doma že dovolj.

Najvažnejša pa je setev zimske solate. Sejati jo pričnemo ob koncu avgusta, a najboljše se obnesejo setve v prvi polovici septembra. Previdneje postopaj, če setev dvakrat do trikrat ponoviš in vzameš za vsako setev drugo vrsto zimske solate. Lahko pa tudi seme zmešaš ali pa poseješ vsakokrat semena ločeno. Pri nas sta udomačeni zimskorjava in zimskozelena solata. Prva ima na temnozelenih listih rjave pege. Ker pa nekatere solate bolje preneso suhe zime, druge pa spet mokre, posejemo poleg obeh omenjenih še katero od nastopnih vrst: nansen, ljubljansko ledenko, zimsko ledenko, zimsko maslenko in altenburško. Zimske solate sejemo bolj redko že na stalno mesto in jih po potrebi prepulimo. Ker pa zmrzovanje hitreje privzdigne presajene kakor nepresajene, je uspeh navadno pri zadnjih boljši. Ko je solata dovolj ukoreninjena, potrosimo med njo nekaj kalijske soli, kajti izkušnje so pokazale, da tako gnojena solata mnogo bolj prezimi.

Prav tako kakor solato sejemo tudi špinačo. Rane setve nam bodo dale pridelek že v pozni jeseni, septembrske pa v teku zime. Za setev

špinače so primerni prostori v senčnih in zavetnih legah. Setve v avgustu lahko pognojimo z gnojnico, da nam že do konca jeseni dozore. Poznejše setve pognojimo, kakor smo že omenili pri solati, s kalijsko soljo. Zimske špinače so: wiking, ki je najboljša, najprimernejša in najizdatnejša špinača in gre pomladi zelo pozno v cvet, eskimo, gaudry, juliana in zimska kraljica.

Od avgusta pa prav do oktobra lahko sejemo motovilec. Navadno ga posejemo kar na njivo za zgodnjim krompirjem. Setev pred zimo pokrijemo z dračjem, smrekovimi vejami in slamo, da ga lažje nabiramo, ko zapade sneg. Najodpornejši je domači motovilec in pa holandski širokolistni.

Ob koncu septembra posejemo po praznih gredah zimski korenček. Sejemo ga v vrstah po 10 do 15 cm narazen. Med posamezne vrste vtaknemo nekaj zimskega česna, da prežene voluharje. Ako je zima brez snega, je prav, da pokrijemo gredico z dračjem in slamo, da ne bi zmrzovanje preveč škodovalo. Ker se pod tako odejo hitro zaredi mrčes in se pojavi plesnoba, moramo to odejo odstraniti, ko nastopi jug.

Ze letos je bila velika stiska za rani krompir. Gotovo bo še mnogo večja drugo leto, ako bo trajala vojna. Vrtnarji in poklicni pridelovalci zelenjave si pomagajo na ta način, da dajo krompir kaliti. Drugim je pa to dostikrat nemogoče, zato naj rani krompir sade že jeseni. Rani krompir posadimo prav tako globoko kakor navadno, le v rahlejši prsti nekoliko globlje. Sadimo le srednovelike in cele gomolje. Grede naj bodo kolikor mogoče solnčne in zavarovane pred mrzlimi vetrovi. Ako je zima gola in kaže, da bo nastopil hud mraz, pokrijemo gredice pet prstov na visoko s slamnatim gnojem. Ta krompir bo vsaj 14 dni prej zrel in je prav tako okusen. Seveda je ves pridelek odvisen kolikor toliko od zime in rane pomladi. To se pravi, da mu huda zima včasih škoduje.

Ajdova paša je veliko upanje naših čebelarjev

Če bo ajda cvetela v lepem vremenu, bo precej strdi

Letošnje leto ni za čebelarstvo ugodno. Rane čebelne paše ni bilo zaradi pogostega dežja. Čebele so nabrale komaj toliko, da so se same preživele. Izdatnejša čebelna paša je bila na lipi in na cvetočih travnikih. Tedaj so se čebele nekoliko opomogle, toda preveč medu čebele tudi še niso dale. Edino nekateri kraji na Dolenjskem, kjer je nekaj dni medila hoja, se morejo pohvaliti z izdatnejšo količino medu. V lepem dnehu tudi še zdaj čebele pridno izletavajo, a ne nanosijo mnogo strdi.

Zadno upanje čebelarjev je še ajdova paša. Ajde je letos mnogo, treba je le lepega vremena. Na ajdovo pašo naj se odvažajo le krepke družine z mladimi maticami. Najprimernejše je prevažanje čebel na ajdovo pašo ponoči ob hladnem vremenu, najboljšje po kakem dežju. Najprimernejše prevozno sredstvo pa je avto. Dober je tudi voz na vzmeteh. Naši čebelarji imajo za prevažanje čebel že v to svrhu pripravljene vozove. Ob železniški progi pa je najprimernejši prevoz po železnici.

Panji se pripravljajo in nalagajo za pašo le v večernih urah, ko so vse čebele doma. Zrela se zapro s posebnimi zapahi ali z vršički smrekovih vejic. Vse razpoke v panjih je potrebno zadelati, da čebele ne uhajajo iz njih. Pri Znidaršičevih panjih naj se snamejo vrata, da imajo čebele dovolj zraka, pri kranjičih pa se odvzame veha, ki naj bo dovolj velika, da prihaja več zraka skozi mrežico. Kranjiči, ki nimajo vehe, niso pri-

merni za prevažanje na pašo, ker se čebele zaradi pomanjkanja zraka lahko zaduše. Da se satovje pri prevozu ne pokvari, naj se satniki spodaj podpro s primerno veliko letvico. Kranjiče pa je najboljšje obrniti in jih naložiti v smeri vožnje.

Na ajdovi paši se rado pojavi ropanje, ker ajdov med močno diši in privablja tujke tudi od daleč. Posebno nevarno je za ropanje, kadar ajdova paša preneha. Zaradi tega je zabranjeno odpiranje panjev ali točiti med v času izleta. Vsako ropanje je treba takoj ustaviti, sicer je drznost roparic čedalje hujša in potem vsaka pomoč kaj malo izda.

Ropanje se zabrani, če se zrela panjev v popoldanskih urah toliko stisnejo, da moreta izletavati le po dve čebeli. Zrela čebelnjakov je tudi dobro zastreti s smrekovimi vejicami, da roparice ne morejo brez zaprek v panj, medtem ko domače hitro najdejo pot. Dobro je tudi obrzgovanje tujk z majhno brizgalnico, ko obletavajo čebelnjak.

Od ajdove paše je odvisen letošnji pridelek medu, ki je zlasti v zdajšnjih časih, ko ni preveč živil, zelo dragocen in je po njem veliko povpraševanje. Med je zelo zdrava in redilna hrana.

× Gozdovi na otoku Eubiji gortjo. Velik požar je nastal v gozdovih na grškem otoku Eubiji. Gasilci in italijanske čete z velikimi napori omejujejo požar. Prebivalstvo je moralo iz nekaterih krajev v bližini v naglici pobegniti.

Hitro nekaj italijanščine

Štirinajsta vaja

Še o velelniku

Zadnjič smo opozorili, da je v prvi vrsti glagolov druga oseba edninskega velelnika enaka tretji osebi ednine zdajšnjega časa, v drugi, tretji in četrti vrsti glagolov pa je druga oseba edninskega velelnika enaka drugi osebi ednine zdajšnjega časa. V vseh vrstah glagolov pa sta prva in druga množinski osebni velelnika enaki prvi in drugi množinski osebni zdajšnjega časa (povednika). Vzemimo iz prve vrste primer: egli canta (on poje). Velelnik se glasi tudi: canta (poj). Primerjave za ostale vrste: temi (bojiš se) — temi (boj se), credi (verjameš) — credi (verjemi), dormi (spiš) — dormi (spi).

Toda takoj moramo pripomniti, da so tudi tu redke izjeme. Kakor že vemo, se sprega neredni glagol fare (delati): fò (ali faccio), fai, fa, facciamo, fate, fanno. Druga oseba velelnika pa se ne glasi fai, temveč fa (delaj, stori). Tretja edninska oseba velelnika je faccia (naj dela), prva množinska oseba facciamo (delajmo), druga množinska fate (delajte), tretja množinska facciano (naj delajo). Glagol sapere (vedeti, znati) se sprega: sò, sai, sa, sappiamo, sapete, sanno. Velelnik: sàppi (vedi), sàppia (naj ve), sappiamo (vedimo), sappiate (vedite), sàppiano (naj vedo). Tu vidimo, da sta drugi osebi ednine in množine velelnika izjemi od gornjih pravil.

Pri nerednih glagolih je vsekakor malo težave s tvorbo velelnika. Naj jih nekaj navedemo. Andare (iti) se sprega: vò, (ali vado), vai, va, andiamo, andate, vanno. Velelnik pa se glasi: va, vada, andiamo, andate, vādano. Dare (dati) se sprega: dò, dai, dà, diamo, date, danno. Velelnik pa se glasi: dà, dia, diamo, date, diano. Glagol stare (stati) se sprega: stò, stai, sta, stiamo, state, stanno. Velelnik se glasi: sta, stia, stiamo, state, stiano. Nekaj stavkov za vajo:

Fammi un favore. Beri: Fámmi un favóre. Pomen: Stori mi (eno) uslugo. — Fate attenzione alle mie paròle. Beri: Fáte attentéone alle mie paròle. Dobesedno se prevede: Storite pozor mojim besedam. V slovenščini prav pa bi rekli: Pazite na moje besede. — Va alla scuòla. Beri: Va alla skuòla. Pomeni: Pojdi v šolo. — Dammi un pomo o una pera. Beri kakor je zapisano. Pomen: Daj mi eno jabolko ali eno hruško.

Razlaga besed:

fammi = stori mi; pri tem opozarjamo, da se pri enozložnih velelnikih soglasnik od priključnega nepoudarjenega osebnega zaimka podvoji (ako združiš fa in mi, dobiš fammi; prav tako: stammi, dammi in tako naprej);

il favore = usluga;

l'attenzione = pozor;

mio, mia = moj, moja;

la paròla = beseda;

la scuòla = šola;

il pomo = jabolko (jablana);

la pera = hruška (il pero = hruševo drevo).

× Kako misli otrok o svojih starših. Ljubzen sina se nasproti staršem izpreminja takole: Ko fantič dopolni deveto leto, ves srečen in navdušen pripoveduje: »Moji starši so krasni. Vse vedo.« Komaj dopolni 16. leto pa že govori: »Moji starši ne vedo toliko, kakor sem si mislil. Dosti reči je na svetu, za katere sploh ne vedo.« Devetnajstleten fantič samozavestno besediči: »Moji starši zmerom trdijo, da imajo oni prav, v resnici imam pa prav zmerom jaz.« V dvaindvajsetem letu njegova samozavest napravi še korak dalje in se širokousti: »Moji starši ne razumejo mladine. Oni sploh nimajo nobene zveze z novim rodom.« Kot tridesetleten mož že spoznava: »Mislim, da so imeli moji starši dostikrat prav.« Kot zrel petdesetletnik pa bolestno vzdihne, kadar koli se spomni svojih staršev: »Moji starši so znali vse. To so bili krasni ljudje.«

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Zemljevid vzhodnega bojišča



Kakor javljajo zadna poročila, so na jugu nemške in zavezniške čete prodrele do reke Dnjepra. Tu so v zadnjih dnevih zavzele med drugim mesta Herson, Nikolajev, Krivoj Rog in Belajo Cerkov. V sredi ruske fronte so v nemških in zavezniških rokah Korosten, Gomel, ki je že na drugi strani Dnjepra, Mogilev, Smolensk, Vitebsk in druga mesta. Na severu, kjer je hud pritisk proti Leningradu, so v nemških in zavezniških rokah Ostrov, Stara Rusa, Pskov, Novgorod in razni drugi kraji. Na skrajnem severu fronte vrše močan pritisk proti sovjetsko-ruskim četam finske čete. Hkratu z nemškimi četami se borijo proti sovjetsko-ruski vojski razen že imenovanih Fincev močni oddelki italijanske vojske, ki se po zadnjih vesteh odlično borijo, in pa oddelki madžarske in rumunske vojske. Po zadnem poročilu iz Berlina nemške čete kljub trdovratnemu odporu ruske vojske napredujejo in se ruski vojski ne bo posrečilo spremeniti položaja.

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 25. t. m. nasledno vojno poročilo:

Nič pomembnega ni bilo na frontah bojišč na kopnem.

V noči na 24. t. m. so sovražna letala z rušilnimi in zažigalnimi bombami bombardirala kraj Tempio Pausania v pokrajini Sassari. Bombe so zahtevale eno človeško žrtev, štirje ljudje pa so bili ranjeni. Skoda je neznatna. Pri neki akciji nad Sredozemskim morjem je bilo neko naše letalo napadeno od skupine sovražnih lovcev. Čeprav je bilo hudo zadeto in je bilo nekaj članov posadke ranjenih, je letalu uspelo sestreliti eno sovražno letalo in se umakniti ostalim.

Iz Berlina poročajo: Položaj na vzhodnem bojišču dokazuje, da

imajo pobudo čvrsto v rokah še vedno nemške čete in da se Rusom v doglednem času ne bo posrečilo izpremeniti to stanje.

Z vseh odsekov fronte se stalno javljajo novi uspehi, ki kažejo, kako po načrtu osvajajo nemške in zavezniške čete položaje nasprotnika. Tako sta na jugu padla v roke zmagovitim četam mesto Nikolajev in obmorska trdnjava Očakov. Obenem se je nemško napredovanje nadaljevalo od Korostena proti severovzhodu. Silna bitka pri Gomelu je Nemcem omogočila posest tega zelo važnega prometnega središča in križišča. V severnem odseku fronte je zasedba Novgoroda, Jamburga in Narve omogočila četam, ki prodirajo med Ilmskim in Pejpuškim jezerom proti severu, važna izhodišča in oporišča. Na vseh odsekih vzhodne fronte nemške čete napredujejo kljub trdovratnemu odporu in kljub težkočam tamošnjega ozemlja.

Iz Rima javljajo: Kakor je sporočil Reuter iz Londona, so zjutraj 25. t. m.

angleške čete prekorale mejo Irana in vdre v deželo.

Hkratu je moskovski radio poročal, da je komisar za zunanje zadeve Molotov obvestil iranskega poslanika v Moskvi, da so tudi sovjetske čete prekorale sovjetsko-iransko mejo. Povelje za vdor v Iran je dal poveljnik angleške vojske v Indiji Wavel.

Po vesteh iz Lizbone je Sovjetska zveza naročila pri ameriški industriji za približno milijardo dolarjev vsakovrstnih vojnih potrebščin. 10 odstotkov naročenih potrebščin naj bi bilo pripravljeno za odpravo v Sovjetsko zvezo že v naslednjih tednih.

Muljavski:

JUNAŠTVO IN ZVESTOBA

Zgodovinska povest

Deklica se je zdaj s tihimi koraki odstranila iz kamrice, da ne bi prebudila spečega. Šla je na prosto, kjer je hotela nemoteno zbrati svoje misli, ki so ji v divjem neredu begale po glavi. Toda namenjeno ji je bilo novo razburjenje. Zagledala je gomilo: kup s kamenjem obložene prsti, v katero je bil zasajen preprost križ.

»Grob!« je skoro zakričala Marjetica in nova groza ji je stisnila srce. »Kdo leži pod to prstjo?« so ji burno delovale misli. »Ali oče ali Nande ali Turki?«

Ni si mogla dati odgovora. Toda sklenila je, da mora izvedeti, kdo izmed njenih dragih leži tu pokopan. Brez obotavljanja je odmetala kamenje raz gomilo in začela z rokami grebsti prst na levo in desno. Ni prenehala z delom prej, dokler ni uzrla obrisa človeške postave. Pokleknila je, odstranila z mrzlično naglico zadno plast prsti, ki je še zakrivala truplo. Zdajci je presunljivo zakričala. Iz prsti se ji je pokazal rumenkasto bled, v smrtnem krču spačen obraz — obraz njenega očeta. Njegove steklene oči so gledale naravnost v njeno lice.

»Oče, ubogi oče,« je zahtela Marjetica in grenke solze so začele kapati na mrtvečev obraz. »Odpustite mi, ker sem vas motila v večnem spanju!«

Videla je, da je ležalo v grobu več trupel. Rahlo je prijela mrtvečevu glavo in jo ne-

koliko premaknila, da bi videla, kdo leži pod njim. Uzrla je temnopolt obraz z dolgimi brki. »Ostali mrtveci so Turki,« je nekoliko olajšano vzdihnila. »Da bi tudi Nandetovo truplo ležalo v tem grobu, je nemogoče. Nande je živ! Edino on je bil tisti, ki je napravil to gomilo. On je zagrebel truplo mojega očeta.«

Izmolila je tiho molitvico in začela potem spet z rokami zasipati gomilo. Na vrh je položila kamenje in zasadila križ. Nato se je vsedla na kup praproti in se zatopila v žalostne misli.

Kje je Nande? Ali ga bo še kdaj videla živega? Ti dve vprašanji sta jo čedalje huje razburjali. Odgovoriti si ni znala.

Iz zamišljenosti so jo vzdramili bližajoči se koraki. Prestrašena je skočila na noge in hotela zbežati v hišo. Mož, ki je prihajal po kolovozu proti mlinu, jo je že zagledal. Naglo je zavil okoli grma in zaklical z radostnim glasom:

»Marjetica, pred menoj ti ni treba bežati!« Bil je Gorjan. Glavo je imel obvezano, lice bledo, sicer pa je bil čil in krepak. Marjetica se je ustavila. Jokaje in smeje se hkratu se mu je vrgla v naročje.

»Junaška si bila!« je vzkliknil Nande, prižel deklico k sebi in jo poljubil.

»Bilo je grozno!« se je zdrznila deklica in se ga tesneje oklenila. Začela mu je pripo-

8

vedovati svoje doživljanje: kako je usmrtila nasilnega turškega bega in kako je pobegnila iz turškega taborišča.

»Tam pa si pozabila tole,« se je nasmehnil Gorjan, vzel iz žepa vlasnico in ji jo pomolil. »Spni si lase, deklica.«

»Moja vlasnica!« je vzkliknila začudeno in jo vzela v roke. »Kako si mogel ti priti do nje? Dozdeva se mi, da sem jo izgubila v begovem šotoru med ruvanjem z njim.«

»Jaz je tudi nisem našel nikjer druge kakor v šotoru Jezufa bega poleg njegovega trupla, kateremu si ti posvetila v Mohamedov paradiz.«

»Ti si bil v turškem taboru?« je zaklicala Marjetica vsa prestrašena. »Življenje si tvegala, da bi me rešil? Hvala Bogu, da te niso umorili. Čudež je, da si ostal živ. Toda ranili so te vendar.« Deklica ga je ljubeznivo pobožala po licu.

»Nepomembna ranica. Dobil sem jo, ko sem padel in udaril z glavo ob kamen, da sem potem ležal več ur v nezavesti.« V kratkih besedah je opisal deklici nam že znane dogodke: napad na turški tabor, boj s črnim Hahinom. Marjetica je napeto poslušala. Nandetovo pripovedovanje jo je navdajalo s strmenjem in občudovanjem.

»Ti si junak, Nande!« je vzkliknila pri srčno. Potem se je spomnila mrtvega očeta in solze so ji zalile oči. Glasno ihtoč je naslonila svojo glavo na Gorjanova prsa. »Moj ubogi očka,« je zajecjela bolestno.

»Tvoj oče je mrtev, Marjetica,« je rekel Gorjan žalostno. »Padel je v junaškem boju tu v mlinu. Moje roke so zasule gomilo nad njegovim truplom. Naj mu bo zemljica lahka! Glej, tam je njegov grob.«

Novice

V prvi vrsti bi hotela Sovjetska zveza dobiti ameriška letala, ki jih že nujno potrebuje.

V Washingtonu pripominjajo, da je bilo nekaj letal, ki so bila prvotno določena za Anglijo, že poslano v Sovjetsko zvezo, nadaljne pošiljke pa so na poti. Ameriška industrija pa doslej ni mogla dobaviti še nobenih bombnikov, čeprav so bili tudi ti obljubljeni. Zastopniki iz vladnih vrst pa so izjavili, da zdajšnje dobave nikakor ne zadoščajo, čeprav so Zedinjene države dobavile vojnih potrebščin Sovjetski zvezi že več, kakor se je pričakovalo.

Iz Tokija poročajo: Kitajski maršal Čangkajšek bo odpotoval v Moskvo, da se udeleži toliko napovedovanega posveta med Rusi, Angleži in Američani.

za boj proti Italiji, Nemčiji in Japoniki. Na posvetu bodo pač tudi Američani in Angleži povedali, kaj sta Roosevelt in Churchill sklenila na nedavnem sestanku sredi morja. Za javnost sta izjavila, da Angleži, Rusi in Američani nočejo tujega ozemlja brez privolitve prizadetih narodov in da bodo osvobodili vse narode.

Iz Berlina poročajo: Anglija in Sovjetska Rusija čedalje huje pritiskata na perzijsko vlado, ki pa se jima upira in zatrjuje, da hoče ohraniti in braniti neodvisnost in nevtralnost svoje države. Navzlic odločnemu zankanju od perzijske vlade.

ponavljajo Angleži in Rusi trditve, da je v Perziji nemška peta kolona,

ki pomeni nevarnost ne samo za Perzijo, temveč tudi za življenjske koristi Anglije in Sovjetske Rusije. Namen tega nastopanja je jasen, toda Angleži in Rusi so tu naleteli na trdo kožo, zakaj Perzija ima na razpolago primerna sredstva za obrambo lastne nevtralnosti. V ameriških političnih vrstah so prepričani, da namerava Anglija napasti Perzijo. To prepričanje temelji na dejstvu, da sta Anglija in Sovjetska Rusija storili nov korak pri perzijski vladi in jo poslednjič opozorili, naj od strani nemške nevarnosti, ki je seveda ni.

SAMOSPOZNANJE

Učitelj: »Našel si mi že skoro vse domače živali razen ene, ki se valja po blatu in potopa po sosedovem dvorišču. No, Mihec, katera žival je to?«

Mihec (sramežljivo): »To sem jaz.«

»Vem,« je vzdihnila Marjetica. »Odkopala sem grob, ker me je skrbelo, kdo leži v njem.«
Tedaj je Gorjan zagledal ležati pred vrati v mlin turško sablo brez nožnice, katere ostrina se je bliskala v solncu.

»Kdo je položil to orožje sem?« je vprašal začuden.

»Ah, saj res, skoro sem pozabila nanj,« se je domislila Marjetica. »V mlinu leži ranjen Turek,« je začela pripovedovati. »Smilil se mi je, ker je še mlad. Obvezala sem mu rane in ga položila na postelj v moji kamrici.«

»Ranjenega Turka imaš v mlinu?« je zastrmel Gorjan. »Kako pa je prišel sem?«

»Našla sem ga ležati pred vrati mlina. Ta sabla je njegova; menda se je opiral ob njo, kajti silno je razmesarjen. Sama se čudim, kako je mogel tak priti do naše hiše.«

»Pasjeglavec naj bi poginil zunan; ne bilo bi ga treba vlačiti v hišo,« se je vznemeval Gorjan.

»Nande,« je odgovorila Marjetica. »Moram mu streči, dokler ne ozdravi. Ta Turek je sicer tisti, ki me je ugrabil, a bil je ves čas dober z menoj. On mi je dal orožje, s katerim sem usmrtila turškega poveljnika, ko mi je hotel storiti silo. To mu moram poplačati s tem, da mu skusim rešiti življenje.«

»Grom in peklo! Pa se vendar nisi zaljubila v tega dušmana?« jo je Nande čudno pogledal.

»Ali si ljubosumen?« se je nehote nasmehnila Marjetica. »Jaz ne ljubim nikogar drugega razen tebe. To mi smeš verjeti. Zvesta ti hočem ostati do groba.« Po teh besedah je deklica pristrčno poljubila Nandeta na ustnice.

Šla sta v mlin. Iz Marjetičine kamrice se je

* Ubogajte vojaške straže! Da se izogne raznim neprilikom, opozarjamo slovensko ljudstvo, naj uboga na vsako opozorilo straž in vojaških patrol v kateremkoli kraju in ob katerikoli uri. Kadar zakliče straža: »Chi va là?« kar pomeni »Kdo gre tam?« se mora oseba, kateri je ta klic namenjen, takoj ustaviti, povedati glasno svoje ime in svoj stan in počakati na mestu, da jo spet spustijo v svobodo, ko se je ugotovila resničnost povedanega. Če se oseba, kateri je bil namenjen klic »Chi va là?« ne ustavi, temveč nadaljuje svojo pot ali celo beži, sledi še klic »Alto là«, ki je drugo opozorilo, nato pa straža takoj strelja, če se dotična oseba ne ustavi in ne vzdigne rok.

* Ravnatelj javnega zdravstva na preučevalnem potovanju v Nemčiji. Ravnatelj javnega zdravstva v Italiji profesor Petragani, ki je bil na zdravstvenem preučevanju v Nemčiji, je odpotoval iz Berlina preko Prage in Dunaja v Rim. Med svojim bivanjem v nemškem glavnem mestu je preučil ureditev javnega zdravstva v Berlinu in dobil posebna obvestila o zdravstveni službi nemške vojske.

* Imenovana je zaupnica ženskega Fašija v Ljubljani. Iz Rima poročajo: Fašistka Ida Devecchijeva je bila imenovana za zaupnico ženskega Fašija v Ljubljani. Gospa Devecchijeva je bila že v Trstu znana po svoji živahni delavnosti v Stranki.

* Tržaški prefekt med kraškimi kmeti. Sežano je nedavno obiskal prefekt Tržaške pokrajine Ekscelecna Tulio Tamburini, ki je prisel v spremstvu zveznega tajnika Pietra Pive. Kmetje in kmetice so visokima predstavnikoma priredili slovesen sprejem.

* Splitski prefekt prvič na Visu. Splitski prefekt je obiskal prvič v spremstvu z visokimi uradniki otok Vis. Zastopnika vlade so otočani sprejeli pristrčno. Prefekt je v imenu Duceja obdaroval več žena in mater s številnimi otroki.

* Odlikovanje mladega mornarskega oficirja. Mornarski podporočnik Diego Dabinović iz Trsta je bil odlikovan z bronasto kolajno v priznanje zaslug, ki si jih je pridobil v pomorskih bitkah.

slišalo zmedeno govorjenje ranjenega Turka. Bled in šklepetajoč z zobmi je ležal Hasan aga na postelji. Njegove oči so žarele ko dva ognja. S hripavim glasom je klical: »Kje si, moja lepa kristjanska deklica? Pridi, pridi, da bom gledal tvoje oči. Tvoje ustnice so rdeče kakor rubin. Pridi, tvoja bližina me osrečuje...«

»Vraga, če so te sladke litanije namenjene tebi, potem se je ta mohamedanec prav pošeno zagledal vate,« se je nasmejla Gorjan porogljivo. Mislil si je pa: »Ta Turčin je brzkone tisti, na katerega smo naleteli ponoči, ko smo se bližali turčemu taboru. Pošteno smo mu raztrgali kožo. ...j je verjetno, da se bo izliral.«

Skoro grozeče so se zapčile njegove oči v Hasana ago, zakaj v tistem trenutku mu je zatrepetal v duši nekaj kakor neka slutnja, da postane ta mladi Turek zanj še usoden. Marjetica pa se je vsa dobra in usmiljena sklanjala nad ranjencem.

11.

LJUBEZEN IN SOVRASTVO

Minili so dnevi groze in oddahnilo se je bedno ljudstvo. Turška vojska se je dvignila izpred Ljubljane in krenila v naglih pohodih proti vzhodu. Vračala se je po istem potu, po katerem je prihrumela, to je preko Dolensjke, ki je bila samo brezmejno razdejanje. Vasi so bile požgane, polja pomandrana. Edino utrjena mesta, večji trgi in po strminah stoječih gradov niso bili uničeni od divjakov. Velikanski plen so vozili Turki iz opustošene dežele. Tisoče in tisoče glav živine so tirali s seboj, nešteto s cerkvenimi dragocenostmi naloženih talog in tovrnih konj se je pomi-

* Sprejmite brezdomce pod streho čez zimo. Rdeči križ, odsek za socialno pomoč, se obrača na vse, ki imajo razumevanje za težavni položaj onih, ki so zaradi vojnih dogodkov izgubili dom in streho, da mu blagovolijo pomagati na ta način, da dajo na razpolago svoje stanovanjske prostore za nastanitev teh naših nesrečnih rojakov. V letnem času smo jim nudili bivališče v raznih zavodih in šolskih telovadnicah, kar pa ob začetku šole ne bo več mogoče. Mnoge družine smo sicer naselili na deželi in jim s tem omogočili vsaj skromno streho čez zimo. Toda v naših zasilnih bivališčih so tudi družine, ki imajo otroke za šolanje in ki jih zato ne moremo naseliti na deželi. Nemogoče je pa tudi, da bi ostali naši brezdomci čez zimo v zasilnih bivališčih, ki jih ni mogoče kuriti, saj se otroci tam ne morejo ne gibati in ne učiti, niti jim čez zimo v primeru najmanjšega prehlada ne moremo dati najpreprostejših oskrbe. Vsem tem moramo preskrbeti že zdaj primerno streho za čas zime. Zato se obračamo z gorečim pozivom do vseh, ki hočejo razumeti gorje brezdomcev, da nam sporoče, kakšne prostore bi nam mogli dati na razpolago, dalje, ali so prostori opremljeni in koliko oseb bi bili pripravljeni prevzeti pod streho čez zimo. Rdeči križ bi za vse to nudil tudi odškodnino, da bi bila dobrotu posameznikov vsaj skromno povrnjena. V teh hudih časih mora prispevati za lajšanje bede vojnim žrtvam prav vsakdo, zato smo prepričani, da naša prošnja ne bo naletela na gluha ušesa in da nam bo omogočeno pomagati najbednejšim: Dvakrat da, kdor hitro da. Zato ne odlašajte. Prijave sprejema Pokrajinski odbor Rdečega križa, odsek za socialno pomoč, Franciškanska ulica št. 6-I., odsek za delo, soba števil. 5, Ljubljana.

* Skupina slovenskih delavcev iz Bosne se je vrnila. Te dni je prišla v domovino večja skupina slovenskih delavskih družin, ki je bila poslana iz Bosne v Ljubljansko pokrajino. Pripeljali so se čez Karlovac. V Novem mestu jim je bil prirejen ob prihodu pristrčen sprejem. Meščani so jih pričakali na postaji in so poskrbeli, da so dobili prigrizek. Skupina je nato nadaljevala pot proti Ljubljani.

* Smrt dobrega šolnika. Zadet od kapi je umrl v Mozlju šolski upravitelj v pokoju gosp. Karel Filipič. Rodil se je v Goriški, kjer je mnogo let služboval, po vojni pa je prišel na Kočevsko. Pokoj je užival v Mozlju pri Kočevju. Zapustil je ženo in več nepreskrbljenih otrok. Naj mu bo lahka zemlja!

kalo v nepregledni vrsti po stari cesti. To brezkončno karavano so zaključevali ujetniki kristjani: mladeniči, deklice, žene, otroci. Zvezani, onemogli, raztrgani in krvavi so se vlekli nesrečniki dalje, obdani od sirovih jezdecov, katerih srca so bila trša od kamna. Pretepali so one, ki so zaostajali, in s slastjo poslušali ječanje trpinčenih sužnjevo. Edino z mladimi deklicami so postopali nekoliko prijazneje. Z grenkostjo v srcih so se poslavljali sužnji od rodne grude, od uničenih domov. Mnogo ujetnikov, zlasti otrok je pomrlo med strahotnim pohodom. Turki so jih pustili ležati tam, kjer so se zgrudili. Cele jate gavranov in jastrebov so spremljale vračajočo se vojsko Turkov.

Jok in stok sta se razlegala od vsepovsod, jok osamljenih mater, plač zapuščenih otrok. Vračali so se kmetje na pogorišča svojih požganih domov. Začeli so si postavljati zasilna bivališča, pokopavati mrtvece in spravljati z njiv, česar niso poteptala kopita turških konj. Huda beda je zavladala vsepovsod.

Štirinajst dni potem, ko je turška vojska zapustila Kranjsko, sta Ferdinand in Marjetica postala mož in žena. Njuna poroka se je izvršila brez slovesnosti v zgodni jutnji uri v cerkvi na Šmarni gori. Po končanem obredu sta se novoporočenca takoj spet vrnila v svoje samotno bivališče, v mlin ob gozdu. Dasi se je njuna poroka izvršila brez najskromnejšega svatovanja, kar je Marjetica odločno zahtevala, je vendar bilo obema srce prenapolnjeno s tihim blaženstvom. Ljubila sta se in bila združena za vse življenje. Njuno srečo je kalila edino misel na žalostno smrt starega mlinarja.

»V tej Bogu za hrbtom ležeči kotlini ne

Iz Hrvatske

Italijanski general o italijansko-hrvatskih odnošajih. Zastopstvo italijanske Fašistične stranke pri ustaškem gibanju v Zagrebu izdaja posebna poročila o svojem delovanju. Na prvi strani objavlja prva številka tega poročila izveček iz govora poglavnika ob sprejemu italijanskega zastopstva. Uvodni članek je napisal general dr. Coselchi, voditelj stalnega fašističnega odposlanstva v Zagrebu, ki se zelo laskavo izraža o dobrih italijansko-hrvatskih odnošajih na vseh področjih.

9.300 prijavljenih Slovencev v Zagrebu. Po podatkih zagrebske ustaške policije se je prijavilo do četrtka opoldne 9.300 Slovencev s stalnim bivanjem v Zagrebu.

Hrvatski kraji v znamenju črke »V«. Kdor potuje po Hrvatskem, pravijo nemški listi, najde povsod črko »V« v najrazličnejših barvah in v različni pisavi. Zagrebska prestolnica se v tem prav nič ne razlikuje od vasi. Nemški znak za zmago gospoduje po vsem Hrvatskem.

Japonski novinarji v Hrvatski. V Zagreb je prispela skupina japonskih novinarjev in se v Zagrebu mudila več dni. Iz Zagreba so se odpeljali v Sarajevo, kjer jim je bil prav tako prirejen lep sprejem.

1000dinarski in 500dinarski bankovci na Hrvatskem niso več veljavni. Uvoz 1000dinarskih in 500dinarskih bankovcev v Hrvatsko je prepovedan, ker je ta denar v Hrvatski zgubil veljavo. Carinski organi odvzemajo take bankovce potnikom in jih izročajo Hrvatski državnim bankam v uničenje. V potniškem prometu lahko vzame potnik s seboj najvišji znesek 500 kun v kunskih ali manjših dinarskih bankovcih. Zneski, ki to mejo presegajo, se odvzemajo in izročajo Hrvatski državnim bankam, kjer se zapišejo v dobro dotičnim potnikom na zaprt račun. Razen tega se proti takemu potniku uvede kazenski postopek zaradi devizne kršitve. Do nadaljnjega še veljajo v Hrvatski bankovci po 100, 50, 20 in 10 dinarjev. Od 100dinarskih bankovcev pa so dovoljeni le tisti, katerih serije niso bile vzete iz prometa.

V borbah s četniki in komunisti padli ustaši. »Hrvatski narod« poroča: Glavno uveljstvo ustaške vojske javlja, da so v borbi s četniki in komunisti padli Josip Puškarić iz Rakovice, Stojan Bandur iz Preloga, Božo

svojeja spola. Toda ni se vznemirjala zaradi tega spoznanja. Ni ji prišlo na misel, da iz tega lahko nastanejo hude posledice. Bila je nekoliko ničemurna kakor pač vsaka mlada, lepa ženska, zato ji je bilo celo všeč, da jo je še drug mož ljubil in hrepenel po njej. V tem pa ni videla ničesar zlega. Bila je vedno prijazna do njega in se je rada razgovarjala z njim. S pazljivo radovednostjo je poslušala Hasanovo pripovedovanje o krasotah turških mest, o čudovito urejenih vrtovih, kjer raste najzlahotnejše cvetlice, o belih kulah po brdih, o običajih in navadah mohamedancev. Mnogokrat je zgrabil mlado ženo za roko, ji z občudovanjem zrl v obraz in govoril strastno:

»Da, krasni so naši rožni vrtovi, krasne noči ob Bosporu, toda vsa ta lepota zatemni pred tvojo ljubko dražestjo, Marjetica, najkrasnejša med ženami.«

Z Marjetico samo se je mladi Turek rad pogovarjal, v navzočnosti Gorjana pa je le nerad izpregovoril kakšno besedo. Na mladega kmeta se je Hasan aga oziral z jezo. Bil je zelo radoveden, kdo je in zakaj občuje Marjetica tako pristréno z njim, vendar je dolgo ni hotel vprašati ničesar. A nekega dne se ni mogel več premagovati.

»Kdo je ta človek, Marjetica?« je vprašal nenadno. »Zakaj si tako zaupljiva do njega? Zakaj je zmerom tukaj pri tebi? Ali je tvoj brat?«

»Moj mož je,« se je zasmejela Marjetica. »Jaz sem omožena, gospod. Čudno, da še nisi opazil tega.«

»On je tvoj mož,« je siknil Hasan skozi zobe in grenka ljubosumnost se mu je zagrizla v

Krajinović iz Trebistova, Edvard Gajšek iz Zagreba, Vilim Tepeš iz Huma in Sulejman Nazirović iz Sanskega mosta.

Pomirjenje v Bosni. V Beogradu izhajajoči nemški list »Donauzeitung« poroča, da se med prebivalstvo Bosne čedalje bolj vrača pomirjenje. Kmetje pravoslavne vere, ki so bili zbežali pod pritiskom četnikov in komunistov v gozdove in planine, se zdaj v trumah vračajo na svoje domove, kjer prostovoljno oddajajo oblastvom orožje.

Kanonik dr. Pavel Lončar pomiloščen. Izredno sodišče v Zagrebu je pred nekaj dnevi obsodilo na smrt stolnega kanonika dr. Pavla Lončarja. Pred sodišče je prišel zaradi gonje proti ustaškemu gibanju in zaradi žalitve poglavnika dr. Pavelića. Ta smrtna obsodba je zbudila v hrvatski javnosti veliko pozornost. To je namreč prvi primer, da je prišel pred izredno sodišče višji duhovnik in da je bil proti njemu uporabljen zakon v vsej strogosti. To naj bi bilo obenem svarilo nasprotnikom vladavine v klerikalnem taboru. Stolni kanonik dr. Lončar je bil kakor rečeno obsodjen na smrt, toda smrtna obsodba ni bila izvršena, ker je pravosodni minister zamenjal smrtno kazen z 20-letno robijo.

180 komunistov in četnikov ustreljeno. Po uradnem sporočilu so družbe komunistov in četnikov 2., 3. in 9. t. m. napadle vasi v Liki: Vrtoče, Krujuše in Lastvo. Porušili so več hiš in pobili več ljudi. Uradno hrvatsko poročilo zatrjuje, da je bilo mučeno in ubito tudi več žensk in otrok. Župnik v vasi Krujušah je bil najprej večkrat ranjen, potem so mu pa odsekali glavo in vrgli njegovo truplo v goreče cerkev. Več vaščanov so četniki baje zapodili v goreče hiše in jih zaprli, da so živi zgoreli. Ta čas pa je bilo obveščeno o napadu hrvatsko vojaštvo, ki se mu je posrečilo dohiti del napadalecev v območju Korduna. Tam se je vnela kratka bitka, v kateri je vojska ujela 180 četnikov. Vsi so prišli pred izredno sodišče, ki jih je obsodilo na smrt. Bili so takoj ustreljeni.

Z Goreniskega

Smrt dobre žene. V Cerkljah na Gorenjskem je umrla ga. Marija Murnikova, žena posestnika, ki je 25 let županoval tej veliki gorenjski občini. Rajnka je bila dobra žena. Blag ji spomin!

sree. Hkratu z ljubosumnostjo se je v njegovih prsni porodilo smrtno sovraštvo do Marjetičinega moža. V njegovih temnih očeh je za trenutek zagorel zlovesč žar, kakor žugajoč blisk v črni noči. Marjetica je videla ta zloben ogenj v njegovih očeh in nehote jo je neprijetno spreletelo do mozga. »On sovraži Nandeta, ljubosumen je nanj,« je spoznala in temna slutnja se ji je prikradla v dušo. Z mladim Turkom ni več občevala tako prijazno in zaupljivo kakor prej. Skoro z nekim strahom je zdaj prihajala v kamro, kjer je ležal ranjenec. Hasan je kmalu opazil to izpremembo v Marjetičinem vedenju nasproti njemu in bolelo ga je. Na Gorjana je začel zreti čedalje bolj grozeče. »Ko mi Alah vrne zdravje, ko bom spet lahko hodil in bo moja roka spet močna, tedaj bo moje prvo delo, temu kristjanskemu psu potisniti nož v srce,« je dozorel sklep v njegovem srcu. »S krvjo bo moral plačati poljube, ki mu jih daje Marjetica.«

Gorjanu ni ostalo dolgo neznano, da ga Hasan aga meri s pogledi, polnimi mržnje. »Vidi se, da bi mi najrajši zavil vrat,« je spoznal mladi kmet. Da je temu vzrok Marjetica, Gorjanu ni bilo težavno uganiti. Opazil je, s kakšno poželjivostjo se je Turek oziral po njegovi ženi: čul je, kako je v spanju klical njeno ime in ji dajal razne zaljubljene priimke.

»Gospodu Turku se cedijo sline po Marjetici kakor psu po klobasi,« je razmišljal Gorjan ozlovoljeno. »Ko bo čisto ozdravel, si bo moje ženo gotovo hotel osvojiti. Pri Bogu, glavo mu razbijem, če se bo drznil storiti kaj takega. No, ko bo dečko ozdravel, mu takoj prvi dan pokažem vrata. Toda dozdeva se mi, da se

Šumenje potokov in lahka glasba sta zdravilo za živce. Ameriška zdravnikarja Weiss in Behrend sta Zdravniškemu društvu v New Yorku predložila svoje izsledke o važnosti pravilnega dihanja. Po njunem mnenju znajo samo otroci pravilno dihati, a odrasli se v tem oziru počasi nalezajo razvad, ki utegnejo biti zelo nevarne. Mnogo nereda povzročajo v človeškem telesu tudi stalna živčna napetost. Da se tega iznebimo, je poleg pravilnega dihanja potrebno, da se odpočijemo, da si privoščimo tople kopeli, masažo in obsevanje z naravnimi in umetnimi žarki. Malokatera reč pa živce tako dobro pomiri kakor to, če poslušajo šumenje potokov ali lahko glasbo. Nepravilno dihanje lahko povzroča glavobol, bolečine v ramah in v prsih.

Iz Spodnje Stajerske

Plačevanje jugoslovanskih pokojnin je urejeno. Doslej so v zasedenih krajih izplačevali jugoslovanske pokojnine samo državljanom nemške ali hrvatske narodnosti. Ostali so prejeli podpore od občin za najnujnejše vzdrževanje. Načelnik civilne uprave je pa odredil, da se od 1. avgusta izplačujejo vsem upokojencem dozdajšnje pokojnine, dokler se zadeva državno pravno ne uredi. Pogoj je samo, da imajo upokojevci izkaznice Heimattbunda.

Za kapjo je umrl v Brežicah Franc Osimitsch (beri Ozimič). Bil je davčni uradnik v pokoju in zadni čas uslužben pri brežiškem političnem komisariatu. Stajerski listi pravijo, da se nikoli ni bal govoriti po nemško in da je bila njegova največja želja, da bi čakal priključek Brežic k Nemčiji. Pogosto je prepeval nemške pesmi, da so ga vsi čuli. Star je bil 62 let.

Nova grobova v Celju. Pred dnevi je iz neznanega razloga umrl 25 letni tehnik g. Božić Bino, brat kaplana g. Božića Darka. Istega dne je hkratu z njim umrl znani celjski skavtski voditelj Planinc. Blag jima spomin!

Zasledovan morilec. Pri Sv. Križu blizu Celja so nedavno našli Marijo Buršajevo in njeno hčerko umorjeni v njenem stanovanju. Zdaj so varnostna oblastva izdala tirilico, ki navaja, da je morilec Maksimilijan Kleine, 180 cm visok, kratko ostrizenih plavih las, sinjih oči, bledega, podolgovatega, gladko obritega obraza, oblečen pa v rjavo srajco, modro obleko in rjavkasto sportno čepico.

Strogo obsojen plenilec. »Tagespost« poroča: Po umiku jugoslovanskih čet in pred pri-

dečko ne bo dal odsloviti na tako preprost način.«

12.

»JAZ TE LJUBIM, MARJETICA«

Med tem se je kolo časa zavrtelo za eno leto naprej.

Po holmeh in dolinah so počasi zrastle nove vasi, toda hiše so bile lesene, le malokatera med njimi je bila zidana. Začelo se je staro življenje v znamenju siromaštva in truda. Ko so si bili kmetje po odhodu Turkov postavili borna bivališča, da so bili vsaj pod streho, in si napravili nove pluge, so se na jesen lotili novega oranja in setve proseč Vsemogočnega za blagoslov. S krvjo napojena zemlja je prihodno leto izredno obilno obrodila. Obetal se je dvojni pridelek ječmena in pšenice. Klasje se je sklanjalo globoko k tlom. Radostila so se srca kmetov v pričakovanju obilnega pridelka, obenem pa trepetala v večnem strahu pred uimo, kobilicami in pred Turki. Toda tisto leto niso naši zemlji grozili ne požrešne kobilice in tudi krvoločnih Turkov ni bilo. Leto je preteklo mirno, razen grajskega biča niso ubogih kmetov teple druge nadloge.

Prišla je žetev. Petje žanjic in žanjev se je veselo razlegalo čez dole in bregove. Pozabljena je bila groza lanskega leta, pozabljen spomin na one svojce, ki so padli pod krivo turško sablo ali pa bili od Turkov odgnani v daljno sužnost. Ljudstvo je bilo že privajeno strahotam kakor vsakdanjemu kruhu; Petnajsto in šestnajsto kravdo stoletje sta imeli železne ljudi.

(Dalje)

hodom nemških oddelkov so posamezniki plenili po raznih spodnještajerskih krajih. Med plenilci je bil tudi neki 42-letni Josef Biedermann. Ko je prišla nemška vojska, so bili plenilci prijeti. Pri Biedermannu so našli velike množine moke, več vreč turščice, mesnih izdelkov in kave. Vse to je bil pobral iz trgovin. Pred graškim deželnim sodiščem je bil zdej Biedermann obsojen na šest mesecev poostre ne ječe.

Iz Srbije

Poziv za prijavo v orožniško službo. Komisarjat za notranje zadeve objavlja: »Zaradi uspešnejše borbe proti komunistom in strahovalcem, ki ogražajo v deželi red in mir, in zaradi čim popolnejše zaščite življenja srbskih državljanov in njihovega premoženja je notranje ministrstvo sklenilo sprejeti v policijsko in orožniško službo večje število mlajših ljudi, ki bi bili pripravljeno dati svoje moči za službo svojemu narodu. Vsi tisti, ki želijo stopiti v službo, naj se javijo najbližjim poveljujočim orožniških polkov ali čet ali okrajnim načelnikom, kjer bodo dobili potrebna navodila.«

Žrtev kmunističnega napada. Iz Beograda poročajo, da je padel kot žrtev kmunističnega napada vodja električne centrale v Obrenovcu Pankas. Pankas je prinesel orožniški postaji neko uradno obvestilo, na povratku pa so ga ustavili trije kmunisti. S samokresi v rokah so zahtevali, naj se legitimira. Pankas je pa potegnil iz žepa samokres in ustrelil na napadalec. Enega je ubil. Sam je bil v spopadu smrtno ranjen in je kmalu umrl.

Za vsaka večna vrata v Beogradu samo en ključ. V korist javnega reda, miru in varnosti prebivalstva Beograda je komisar notranjega ministrstva odredil, da sme imeti v vsaki hiši ključ od vežnih vrat samo en stanovalec. Hišni posestniki morajo tudi gledati na to, da so vsi hišni stanovanci pravilno prijavljeni.

Četniki so napadli kmuniste, ki so umorili meniha. »Donauzeitung« poroča, da je v zadnjem času prišlo na več mestih do oboroženih obračunavanj med četniki in kmunisti. Čisto prava borba se je med njimi pred dnevi razvila v vasi Čokešini. Kmunistična tolpa je zasedla vas in je začela ropati po samostanu, meniha Mitrofana Matića je pa pred samostanskim poslopjem umorila. Kmetom so kmunisti prepovedali pokopati umorjenega meniha, tako da je njegovo truplo ležalo tri dni pred samostanom. Za te dogodke je izvedela skupina četnikov, ki je po ostri borbi prepodila kmuniste in nato pokopala meniha ob zvonjenju samostanskih zvonov.

Zaradi podpiranja kmunistov so srbsko vas zravnali z zemljo. Beograjsko »Novo Vreme« z dne 16. t. m. objavlja nasledno sporočilo nemškega vojaškega poveljnika v Srbiji: »V vasi Skelah je kmunistična tolpa streljala na nemški vojaški avto. Ugotovljeno je, da so bili nekateri vaščani opazili pripreve za ta napad. Prav tako je ugotovljeno, da bi bili ti vaščani lahko opozorili na to bližno orožniško postajo in da bi bili tudi lahko čisto neopazno obvestili nemška vojaška vozila o pripravah za napad. Te možnosti niso izkoristili in so se s tem postavili na stran razbojnikov. Vas Skele je bila zato zažgana in zavravana z zemljo. Pri tem se je v posameznih hišah razpočilo strelivo. Tudi s tem je dokazana soudeležba vaščanov. Možje, prebivalci dotične vasi, katerih soudeležba je bila dokazana, so bili ustreljeni. Petdeset kmunistov je bilo obešeno na licu mesta.«

Javna usmrtnice v Beogradu. Navzlic ponovnemu pozivu oblasti, naj ljudje opuste napade na javne naprave, se take reči še zmerom dogajajo. Zato je bilo predzadno nedeljo v Beogradu javno obešenih pet obsojencev in sicer en študent, dva kmeta, en čevljarški in en krojaški pomočnik. Vsi so bili kmunisti in napadli so pripadnike nemške vojske in zažgali kmetom pšenico.

Dva kmunistična ustreljena. Iz Beograda poročajo, da so oblasti v soboto 13. t. m. proti večeru ustavila v parku pri Dijaškem domu znanega kmunističnega črkoslikarja Stepana Gledjo in dijaka trgovinske visoke šole Pravoslava Marinkovića. Kmunista sta hotela streljati na stražnike. Ti so pa njuno namero pravočasno opazili in oba na mestu ustrelili.

Ženski vestnik

Shranimo si čim več kumar za zimo

Ce hočeš imeti v jedilni shrambi čim pestrejše zalogo za zimo, ti tudi kumar ne sme nedostajati. Ne imej pa samo drobnih kumar, ki jih jedo potem oče, mož ali brat, če so prejšni dan malo globlje pogledali v kozarec, temveč shrani za zimo tudi debelejšje kumare, ki jih lahko na razne načine uporabiš.

V vinski kis vložena zelenjava in sadje dišita po vinu. Da to dosežemo, moramo imeti res dober vinski kis in ne kisa, ki je prirejen iz kisove kisline, ki je zdravju škodljiva. Dober vinski kis spoznamo po okusu in vonju. Za vlaganje razredčimo vinski kis z vodo, ga malce osladimo s sladkorjem in enemu litru te mešanice dodamo za noževno konico salicilnega praška. Ker pred uporabo vloženo zelenjavo oplaknemo, salicil ne more nič škodovati.

Za vložitev izberemo sredno velike enake kumare, jih očistimo, prerežemo po dolgem na štiri dele in odstranimo seme z vso gmoto, ki se je seme drži. Nato jih močno nasolimo in postavimo za en dan na hladno. Prihodni dan jih osušimo s čistim prticom in vložimo v glinasto ali stekleno posodo. Vmes damo nekaj zrn celega popra, stolčnega gorčičnega zrnja in česna in nekaj lavorja. Nekateri dodajo še hrenovo in češnjevo listje. Medtem zavremo na zgoraj omenjeni način vinski kis in ko je ta čisto hladen, ga vlijemo na kumare. Čez dva dneva kis spet odljemo, še enkrat prevremo, ohladimo in z njim zalijemo kumare. Nato kozarec zavežemo in shranimo. Kumare vložimo lahko olupljene ali neolupljene. Če imaš pa večjo posodo, na primer sodček ali kaj sličnega, lahko kumare vložiš cele, le da jih moraš prej olupiti. Dno in stene lesene posode obložiš s trtinim listjem. Tako pripravljene kumare uporabljamo lahko za solato in omako.

Najpreprosteje pa vložiš kumare na tale način: olupiš še ne preveč zrele kumare, jih nakrhlaš na strgalniku, nekoliko več kakor navadno osoliš, dobro premešaš in pustiš nekaj ur, da izstopi voda. Nato jih odcediš, streseš v skledo, naliješ nanje kisa in dobro premešaš. Potem jih zdevlješ v večje kozarce, vendar tako, da so vsaj dva prsta pod robom kozorca. Dotočiš toliko vinskega kisa, da pokrije kumarice, nato pa zaliješ z oljem, zavežeš s pergamentnim papirjem in shraniš. Pred uporabo namočiš vložene kumare v mrzli vodi, da oddajo odvdišni kis.

Vložiš pa kumare lahko tudi takole: Kumare z majhno semensko gmoto olupiš, nastrgaj in osoli, dobro premešaj, nato stresi na rešetki, da se odtečejo. Odtečene nalahko ožmi in z njimi napolni suhe kozarce. Nato skuhaj en liter kisa s četrtinko litra vode, malo stolčnega česna, za noževno konico belega popra in eno razrezano papriko. To mešanico vlij še vročo na kumare in z leseno kuhalnico nekoliko premešaj, da pride kis do vseh kumar. Ko se ohladi, zalij površino z oljem in dobro zaveži.

Za kuhinjo

Paradižnikova juha. Za šest oseb vzamem en kilogram zrelih paradižnikov, jih operem, razrežem in denem v kozico z eno žličo drobno zrezane čebule in peteršilja, osolim in kuham v lastnem soku toliko časa, da se čisto razkuhajo. Zatem jih pretlačim. V kozico razbelim žličo masti ali sirovega masla in naredim iz ene žlice moke svetlo prežganje, vlijem noter pretlačene paradižnike, zalijem z juho ali kropom še toliko, kolikor potrebujem juhe, in pustim lahko vreti še pol ure. V paradižnikovo juho dam makarone ali riž, ki si ju prej skuhalo in ocedilo. Makarone ali riž deneš v juho šele tik pred tem, preden neseš juho na mizo. — Pozimi, ko ni presnih paradižnikov, vzemi za to juho eno žličo paradižnikove konzerve, jo razpusti v skledici mrzle vode in ravnaj dalje kakor pri presnih paradižnikih.

Sama si lahko napraviš odličen dodatek k juham, obaram in guljažu. En kilogram čebule, en kilogram korenja, tri četrtine kilograma peteršiljevih korenin, pol kilograma gomolk zelene, dve zeleni kolerabi, eno glavo ohrovtja, nekoliko zelenja od peteršilja in zelene, malo popra, malo drugega dišavja po okusu, pet vejic majarona in dvajset paradižnikov. Vse to zreži na mesoreznic, daj v široko kozo, dodaj pol kilograma soli in praži med trajnim mešanjem toliko časa, da se zgosti in postane rdečkastorjave barve. Nato stlači v kozarce, pa dobro potlači, na vrh pa nalij nekoliko olja, da se ne pokvari, in zaveži. Če je dovolj praženo, se drži dobro tudi brez olja. Pa vendar je boljše, da ga naliješ, ker ni tako brez skrbi, da se ne bo pokvarilo. To rabimo kot pridatek k juham, obaram in guljažu. Na dva litra juhe eno žličko. Je izredno dobrega okusa in znatno izboljša vsako jed.

Praktični nasveti

Najboljše je zelenjadno seme kupovati pri frgovcu, ki ima zanesljivo blago. V malem vrtu lahko pride do neljubih križancev, ki utegnejo pridelok ogroziti. Mali vrtnar lahko goji za seme na primer samo eno vrsto solate, kajti druga vrsta mora biti oddaljena nekoliko sto metrov, da se ne križa z njegovo vrsto. V strokovnih gojilnicah semena izbirajo najboljše rastline in jih gojijo po posebnih načelih, ki se jih v malem vrtu ne moremo držati. Zato je najboljše, da zelenjadno seme kupimo, toda seveda ne od žensk, ki ga prinesejo od bogve odkod, temveč pri trgovcih, ki ga dobivajo od priznanih tvrdk.

Ce hočeš štediti s kavo in čajem, ju zelo drobno zmelji. V Nemčiji so dognali, da je mogoče s finim mletjem prištediti do 20 odstotkov kave, ne da bi se s tem izgubila okus ali kakšna druga dobra lastnost kave. Z novimi poskusi pa so ugotovili, da je nekaj podobnega tudi s čajem. Čajnih listov gospodinje običajno ne zmeljejo, temveč jih oparijo cele, če pa jih zmelješ, prištediš 25 do 50 odstotkov čaja.

Suho milo traja dalje časa. Znano je, da zdrži kos mila tem dalje časa, čim bolj je suh. Zato milo hranimo vedno v luknjičasti skledici ali na leseni rešetki, da se po rabi dobro odcedi in izsuši. Paziti moramo, da leži vsak košček mila na votlem in da ima na spodni strani stalen dovod zraka. Če tako postopamo, si mnogo prihranimo.

Paradižnikov vonj odganja muhe. Le redkim čitateljem je znano, da je paradižnik izvrstna zaščita proti muham. Treba je paradižnikove liste postaviti v okna, pa bodo muhe zbežale. Listi v oknu kmalu ovenejejo, zato je priporočljivejše, da damo paradižnikove rastline v lončke in potem v vsako okno po en lonček s paradižnikom. Kmalu bomo opazili čudoviti učinek tega ukrepa. Le malo muh bo priletelo do okna, a še te bo močni vonj takoj odpodil ali pa jih bo omamilo in v kratkem času umorilo. Pogoj pa je ta, da rastline redno zalivamo. Paradižniki potrebujejo za svoje uspevanje mnogo vode, a to zalivanje bo gotovo vsaka gospodinja z veseljem izvrševala. Cvetne brste paradižnikov pa moramo odščipavati, da rastlina tem bohotneje razvija svoje liste. Zal le, da je za letos ta nasvet že pozen. Zapomnite si to za drugo leto.

Mož naj rabi pri britju deževnico. Možje se bodo čudili, kako hitro nastane pri rabi deževnice in mila potrebna pena in kako prijetno je britje s pomočjo deževnice. Toliko deževnice, kolikor jo potrebuje mož pri britju, lahko zbere vsaka gospodinja in shrani v čisti posodi.

Ne zametujmo ostankov mila. Vse ostanke mila zberemo v majhni platneni vrečki. Ko je ta polna, jo zavežemo in uporabljamo pri umivanju kot običajen kos mila. Tako uporabimo milo do zadnjih ostankov!

PAZLJIVA UČENKA

Profesor: »Vidim, gospodična Darinka, da ste zelo pazljiva učenka. Neprestano ste me gledali. No, pa povejte, kaj ste si najbolj zapomnili.«

Darinka: »Da ste močno podobni filmskem igralcu Petroviću.«

Začarana koza se je spreminjala v kozla

Vesela zgodba z dežele

Koçar Matija Petršilj je v sporazumu s svojo boljšo polovico sklenil, da pojde na sejem v Stično in tam kupi mlado molžno kozo, da bo vsaj kakšno živinče pri hiši. Tistega dne je mati Petršiljka že zgodaj zjutraj potegnila svojega možička izpod odeje. Ko se je naš Matija pošteno obril, umil in počesal, se je ljubeznivo poslovil od ženice, vzela palico iz kota in stopil po klanecu navzdol proti Stični.

Sejem se je bil že zdavnaj začel, ko je prištokljaj Matija v Stično. Takoj je začel kupovati. Koz je bilo mnogo na sejmu, a vsaka je bila cenjena več kakor stotak. Dolgo ni mogel iztakniti ničesar primernega in že je obupaval, da bi kaj kupil, ko je vendarle zagledal kozo, kakršno je hotela imeti njegova Mica. Začel se je pogajati za znižanje kupne cene, a lastnica koz je bila trda prodajalka in ni hotela popustiti. Po dolgem prekanju sta se vendarle zedinila in si udarila v roki. Kupčija je bila sklenjena in koza je postala neomejena last Matije Petršilja. Ročno je odšel kmetici zahtevanih sedem kovačev in ponosno odgnal svojo rogato podložnico proti najbližji gostilni. Sicer ni bil neogibno potreben »podpore«, a njegova navada ni bila, ogibati se gostiln. Bil je namreč dobra duša naš Matija in je iz srca rad množil krčmarjem redne dohodke.

Privezavši kozo k drevesu na vrtu je oče Petršilj stopil v gostilno. Naročil si je pol litra črnega in tri žemlje.

Kako je iz pohlevne koz nastal kozel

Krčmar je bil vesel mož, poln vseh zvijač. Našega Matijo in njegove lastnosti je dobro poznal in se je vedno, kadar se je oglasil v njegovi krčmi, nekoliko pošalil z njim. Tudi danes je sklenil, da se bo pozabaval z Matijo.

Sedel je k njemu za mizo in vprašal prijateljsko: »No, kako je s teboj, Petršilj? Ali si kaj prodajal ali kupal?«

»Kupoval in kupil,« se je Matija bahato udaril po prsih. »Črno kozo sem kupil. Avša se zove in ima mleka kakor vode. Z eno besedo, prekrasna živalca. Ako ne verjameš, jo pojdi gledat. Zunaj na vrtu sem jo pustil.«

Krčmar je takoj vstal in odšel iz sobe. Čez trenutek se je spet vrnil in sedel nazaj k Matiji.

»Si videl mojo Avšo, birt?« ga je vprašal Petršilj ponosno.

»Mislim, da sem jo. Saj je tista tvoja, ki je privezana k češplji?«

»Tista, tista,« je prikimal Matija.

»V resnici nebeska živalca,« je hitel hvalliti krčmar. »Da bo imela mnogo mleka, je nemogoče dvomiti... Toda, Matija, tvoja mera je prazna. Ali naj ga prinesem še pol litra?«

»Ni treba,« se je popraskal Matija za ušesom. »Veš, moral bom odriniti proti domu. Ona bo huda, ako se bom predolgo zamudil.«

»Glej Matijo, kaj kvasi!« se je zakrohotal krčmar. »Pa ne, da bi se bal svoje babe. Mislim, da ti nosiš hlače pri hiši, ne pa Mica. Nikamor se ti ne muči. Bom še jaz dal za pol litra, ker sva prijatelja!«

Ročno se je zasukal oče krčmar. Trenutek nato je imel Matija pred seboj novo mero vina in jerbašček z žemljami.

»Le jej in pij, Petršilj!« je prijazno govoril krčmar. »Plačnik sem jaz!«

Matija se ni dal prositi. Jedel je in pil in obraz mu je žarel od radosti. Pridno je vlival sladkega dalmatina v široko grlo in žemlja za žemljo je ročno romala svojo pot.

Krčmar je pustil Matijo samega. Šel je na vrt, vtaknil roke v žep in začel s strokovnjaškim očesom ocenjevati Petršiljevo kozo, ki je klavarno poskakovala okoli drevesa. Pri tem se je očeta krčmarja tolsti obraz čedalje bolj širil in usta so se mu raztegnila v

veselem režaju od ušesa do ušesa. Pa se je boter birt udaril po kolenih in se zakrohotal na vse grlo.

Hitro je odmenjal tja proti hlevu, od koder se je spet kmalu vrnil, a ne sam. Za seboj je tiral črnega kozla, ki je bil Petršiljevi kozi podoben kakor dinar dinarju. Ročno je privezal kozla k drevesu, nato pa hitro odvezal kozo in jo odvedel v hlev.

Hudo nevihta je stresla mati Mica nad Matijo

Bilo je že pozno popoldne, ko je Petršilj Matija okajen zapustil krčno. Po mnogih neuspešnih poizkusih se mu je vendar posrečilo spraviti navidezno kozo na pot, ki je držala do njegovega doma. Tako se je že čisto znočilo, ko naposled vendarle vidimo štokljaj Matijo navkreber po razdrapanem kolovozu vlekočega za seboj kupljeno »koso«. Sicer ni bilo daleč do Petršiljevega doma, a ker so Matiji kljubovale noge, po vrhu tega pa je še »kosa« neprestano silila nazaj v dolino, ni čudno, da je šele pozno v noč prispel do svoje domačije ves oznojen in upehan. Povedel je »koso« v hlev in jo dobro privezal. Nato je začel trkati na hišno okno in z milim glasom klicati ženico. Dolgo je ostalo vse tiho in mirno, naposled so se vendar motno zasvetile umazane šipe v oknih, kar je bilo znamenje, da je mati Mica vstala in prižgala luč. Pa je zaškripal zapah, vrata so se odprla, a na očeta Petršilja se je vlila ploha besed najrazličnejšega izvora in pomena. Matiji je nehote zastala sapa, nobene besede ni mogel spraviti iz ust. Sedel je k peči, se sključil skoro v tri gube ter potrpežljivo čakal, kdaj bo prenehala nevihta.

»Torej zdaj se pride domov, krava salamska!« je kričala mati Mica. »Kod si se klatil tako dolgo? Po gostilnah si posedal in druge si napajal, butec jeruzalemski. Pa našlevil si se ko mavra. Gotovo si zapravil ves denar in nisi kupil koz. Odgovori mi, mavra pijana, ali si kupil kozo ali ne?«

»Kupil sem jo, kupil, ljuba Micika!« je vzkliknil Matija z jokajočim glasom in debelo posmrknil. »Lepo, črno kozo sem ti kupil. Avša se imenuje.«

Materi Mici se je za trenutek ohladila jeza in skoro prijazno je vprašala: »Ali pa ima kaj mleka?«

»Vsak dan zanesljivo pet litrov, se je zaklinjala prodajalka Reza iz Vidma, saj jo poznaš. Rad ji verjamem, ker ima kozo tofiksno vimē. Povedel sem jo v hlev, le pojdi jo gledat. Pa kar kabljico vzemi s seboj, gotovo jo že tišči mleko, ker je bila vso pot tako nemirna!«

Mica si ni dala dvakrat reči. Prižgala je svetilko, vzela kabljivo in šla iz hiše. Vesel, da je tako hitro potolažil svojo vročekrvno ženico, si je Matija nabasal svojo ljubljeno pipico in jo hotel prižgati, a tedaj so se odprla vrata s hruščem in truščem in v sobo je privihrala mati Petršiljka, v obraz rdeča kakor kuhan rak in razjarjena do skrajnosti. Gledala je pisano in pihala ko hudo užaljen jazbec. Pa se je postavila pred svojega možička in ga tako grozovito nahrullila, da se je oča Petršilj od strahu sesedel na klop in mu je pipa padla iz ust.

»Kaj pa je, za božjo voljo, da ženeš tako atelujujo?« je milo zjavkal naš Matija, ko je njegovi boljši polovici za trenutek zmanjkalo besed.

»Pa še vprašaj, kaj je!« se je še huje razvnela. »Povej mi, dedec, ali imaš kaj pameti v glavi ali nič. Ne enkrat, stokrat Matija si, da veš, šleva šemasta. Ali si res znorel ali si pa slep na obe očesi.«

»Jehata, Mica, kaj se je zgodilo? Ti morda kozo ni vsee?«

»Budalo salemsko!« se je drla mati Mi-

ca. »Kje si pa imel oči, da nisi videl, kaj si kupil?«

»Ljuba ženica, ali ima kozo kakšno napako?«

»Saj pravim, takega telebana sem morala poslati na sejem,« se je prijemala Mica za glavo. »Da sem bila tako nespametna, ko vendar vem, da osel ostane osel, čeprav je Kristusa nosil. Povej mi, mavra pijana, ali si bil nadelan ko kamen ali kaj je bilo s teboj, da nisi videl, kaj si kupil.«

»Kako si čudna,« se je zavzel Matija. Kozo sem kupil in nič drugega. Ali je morda ni v hlevu, kaj? Ali ne da mleka?«

»Dedec nori,« je zarjula ženica, »ali je bilo kdaj slišati, odkar stoji svet, da je kdo molzel »kozla?«

»Ali se ti meša?« jo je pogledal debelo.

»Meni ne, tebi pa se. Požrl si toliko alkohola, da nisi znal ločiti kozo od kozla!«

Matija je odprl na stežaj oči in usta, mati Petršiljka pa je navdušeno kričala dalje: »Kozla mi prižene, pa ti še kvasi, da ga mleko tišči. Nočem pri hiši tako nekoristnega živinčeta, kakor je kozel, zato ga boš takoj jutri gnal nazaj oni babi, od katere si ga kupil. Pa denar ti mora vrniti!«

»Ljuba Micika, ti si se najbrž zmotila,« je tedaj zastokal oče Petršilj.

»Kar pojdi gledat v hlev,« je zabrenčala Mica.

Oče Petršilj je hitro pograbil svetilko in z velikimi koraki stopil proti hlevu. Ko se je na lastne oči prepričal, da je njegova koz v resnici kozel, se je od začudenja skoro posadil na zadno plat. Zaklel je, brcnil kozla in se vrnil v hišo.

»Ali je kozo ali kozel?« ga je nahrullila Mica.

»Zdaj je kozel,« je klaverno priznal, »toda jaz sem kupil kozo, prisežem ti.«

»V hlevu pa se je kozo prelevila v kozla, kajne? Ne boš, taki čudeži se ne dogajajo,« se je norčevala mati Petršiljka.

»Nalezal si se alkohola, pa si bil ves zmešan. Jutri boš kozla gnal nazaj, baba pa ti mora vrniti denar.«

Še dolgo potem je mati Petršiljka oštevala svojega možička, tako da je Matija naravnost hrepenče čakal jutrnega svita. Takoj ko se je zdanilo se je Matija oblekel in šel v hlev. Po kozla. Ovil mu je vrv okoli rogov in ga odtiral navzdol proti Stični.

Kozel se je prelevil nazaj v kozo

Kakor prejšni večer je kozel tudi zdaj hudobno nagajal našemu Matiji. Po mnogih težavah je svojega rogatega tovariša naposled vendar srečno prignal v Stično ter z njim zavih na cesto, ki je držala proti Vidmu, kjer je stanovala Reza Srakoperjeva. Toda cesta je tekla mimo znane gostilne in kozel je samovoljno zavih proti njej. Zaman si je Matija prizadeval, da bi ga obdržal v prvotni smeri, kozel je silil le proti gostilničarjevemu hlevu.

»Sicer nič ne de, če se zamudim nekaj minut pri krčmarju ter izpijem frakelj žganega, ko sem že tešč,« se je Petršilj vdal v usodo.

Privezal je rogača k ograji in stopil v gostilniško sobo.

»O, Bog daj, Petršilj!« ga je pozdravil veseli krčmar. »Kam si se pa namenil tako zgodaj?«

»Včeraj sem mesarju iz Podvančne gorice prodal starega kozla in danes mu ga ženem,« je hitro odgovoril Matija, kajti resnico povedati ga je bilo sram.

Zviti krčmar se je obrnil v stran, da je zakril smeh. Nato je vprašal gosta, s čim naj mu postreže. Matija je velel, naj mu prinese frakelj grenkega, kar je krčmar jadrno izvršil. Hitro je Matija izpil svojo merico in hotel oditi, a prijazni gostilničar ga je zadržal.

»Saj se ti nikamor ne muči, Petršilj. Le še malo posedi. Ga bova skupno izpila kozarček ali dva. Danes je god mojega rajnega očeta, zato hočem jaz dati za vino!«

Krčmar je šel in se vrnil z litrom črnega. Postavil je pred Matijo kozarec, ga nalil in rekel:

»Le pij, Petršili. Jaz imam še nekaj opravka zunaj. Bom kmalu nazaj.«

Matija je izpraznil kozarec prvič, drugič in ga natočil tretjič. Med tem časom je hudo-mušni krčmar odvedel svojega kozla v hlev in privedel Matijevo kozo iz hleva. Privezal jo je tja, kjer je bil kozel, ter se vrnil nazaj v gostilno. Izpila sta nekaj kupic, nato pa se je Matija dvignil k odhodu. Gostilničar ga je spremil do vrat in se skrivaj muzal vi-devši, kako hitro je Matija odvezal navideznega kozla in izginil z njim za ogrom.

»Gotovo se boji, da ne bi jaz opazil velike podobnosti med včerajšnjo kozo in današnjim kozlom,« si je mislil navihani krčmar.

Sonce je stalo že visoko na nebu, ko sta jo Matija in navidezni kozel primahala do Vidma. Zavila sta jo naravnost proti koči Reze zoperjeve.

»Vrag te oderi, coprnica,« je v sveti jezi zakričal oče Petršilj, ko se je ženska pojavila na pragu. »Nazaj sem ti prignal tvojega kozla, le sama imej to mrho smrdljivo, baba. Moj denar pa hitro nazaj, sicer te ovadim obrambo, da si me ogoljufala.«

»Kaj kvasiš?« je zanimala Srakoperka. »Baba,« se je mislila, da se boš iz mene norčevala, se presneto motiš. Imam več pa-meti v peti kakor ti v glavi. O, pokažem ti, baba, da boš pomnila deset let po smrti, kdaj si me ociganila.«

»Jaz sem te ociganila?« se je zadržla Reza v svetem ogorčenju. »Jaz, ki sem poštena kakor božji volek, sem te ogoljufala? Povej, kdaj, kako in kje. Dokaži, dedec!«

»Dokaz je tu, preklicana baba ti! Hočeš morda tajiti, da si mi prodala kozla za kozo?« Rezi je zastala beseda v grlu. S široko odprtimi usti je bulila v Matijo.

»Tu imaš kozla, baba, a moj denar nazaj,« se je drl Matija in privezal žival k bližnji jablani.

»Ti si pa res devetindevetdesetkrat Matija. Koliko koles se ti je pa ustavilo v buči?«

»Kozla le sama molzi, če hočeš. Tu ga imaš, meni pa daj sedem kovačev nazaj!«

»Joj, ljubi Matija, kaj pa je s teboj? Ali te res luna trka pri belem dnevu? Če nisi slep,« Matija je prignil, da bi pokazal, da ni slep, ni kozel, ampak prava koza. Le poglej!«

»O se je ozri Matija na »kozla« in skoro bi se sesedel v travico zeleno, ko je videl nepričakovano izpremembo. Odkočil je, se naglo prekrizal in zakričal!

»Ježeš, Ježeš, zdaj pa že vem, kaj vse to pomeni. Ta koza ima hudiča v sebi. Le sama redi to obsedeno pošast, le pri tebi naj se izpreminja. Svojih sedemdeset dinarjev hočem nazaj, pa amen!«

»Ne boš pihal kaše, dedec prismuknjeni,« se je razkoračila Srakoperka. »Če je koza začoprana in obsedena, potem je od tedaj, odkar jo imaš ti. Kupčija je bila poštena, zato ne bom vzela koze nazaj in ne vrnila denarja. Če si kozo začaral, jo moraš tudi imeti. Pa le hitro jo odvedi, odkoder si jo prignal, sicer te lopnem po kumari, da boš videl pet sonc. Če ti ni kaj prav, me pojdi kar tožiti. Na sodišču se pomeniva. Tam se bo izkazala pravica.«

Očeta Petršilja je zapustil ves pogum ob tako odločnih besedah. Srce mu je klavrno zlezlo v hlače. Ves tih in ponižen je odvezal kozo in se napotil z njo nazaj proti Stični. Bil je trdno prepričan, da se bo obsedena koza med potjo spet prelevila v kozla, zato se je skoro vsakih deset korakov ozri nazaj, da se prepriča, kaj vleče za seboj, kozo ali kozla.

Solnce je že fadralo navzdol po zapadni strani neba, ko sta se Matija in njegova ro-gata družica vrnila nazaj v Stično. Ker se med potjo koza ni bila več izpremenila v kozla, je bil Matija najsijajneje razpoložen. V duši se mu je oglašalo veselo upanje, da je čarovniška moč že izgubila svoj vpliv nad njegovo kozo.

Pred gostilno je koza spet dobila obliko kozla

Usoda je hotela, da je naš krčmar prav tisti čas stal na pragu svoje gostilne in se oziral po beli cesti. Ko je zagledal Petršilja s kozo, se je zadovoljno popraskal po nosu in se veselo zarezal. Požvižgal je hlapcu, in ko je ta prišel bliže, mu je krčmar nekaj naročil. Hlapec je pokimal in se zasmejal.

Medtem sta oča Petršilj in »začarana koza« priromala do hladne sence pred gostilno. Ze iz navade se je naš Matija tu ustavil ter si začel brisati znojno čelo. Krčmar je stopil bliže in kakical.

»Hej, Petršilj, dolgo te ni bilo. Kakor vidim, si spet kupčeval.«

»Ker je priložnost nanesa,« se je pogumno odrezal Matija. »Tale koza mi je ugajala, pa sem jo kupil.«

»To pa to,« je pritrdjeval krčmar. »Kozla, katero si kupil včeraj, pa je tako zelo podobna tej kozli, kakor bi bila njena sestra... Petršilj, počakaj, kam pa že kolovratiš?«

»Mudi se mi,« je odgovoril Matija, krčmar pa ga ni izpustil. S sladkimi besedami mu je začel prigovarjati, naj vsaj za četrto ure stopi v gostilno. No, Matija se je dal kmalu prepričati, zlasti ker mu je krčmar obljubil, da mu bo dal nekaj meric vina zastoj. Matija je privezal kozo za drevo ter sledil gostilničarju v pivsko sobo. V času, ko je oča Petršilj jedel in pil ter poslušal duhovite kvante veselega krčmarja, je romala koza nazaj v hlev, a kozel iz hleva. Živali je zdaj zamenjal hlapec.

Dobro uro nato je naš Matija zapustil gostilno. Stopivši iz veže na prosto se je najprej ozrl proti kozi. Takoj je ugotovil, da se je koza znova izprevrila v kozla. Obstal je ko ukopan in ni hotel verjeti svojim očem. Nato pa ga je popadla zelena jeza.

»Zver ti zakleta, jaz ti bom že izbil vruga iz telesa!« — divje je zarjul, skočil proti kozlu in zavihtel batino nad njegovo rogato glavo. Toda kozel ga je prehitel. Presunljivo je zameketal k bojnemu naskoku, sklonil glavo in se srdito zakadil v svojega nasprotnika. Malo je zaropotalo in Matija Petršilj je že sedel na svoji zadni plati.

»Ta koza je hudič, živ hudič,« je zakričal oča Petršilj, skočil na noge in spet zavihtel bridko batino. Zdaj bi rogati grešnik v resnici dobil pošten udarec, če ne bi bil oča krčmar pravočasno izvil Matiji batino iz rok.

»Bodi no kristjan, Petršilj,« je krčmar vlekel Matijo stran od kozla. Nedorodne živali vendar ne boš tepel.«

»Vrag je nedolžna,« se je drl Matija. »Ta koza je začarana, sam kosmati Lucifer je skrit v njej. Hudič pa mora ven, četudi koza crkne.«

Matija je bil vesel, da je prodal obsedeno žival

»Petršilj, ne govori tako nespametno. Kako naj bo hudič skrit v ubogem živinčetu? Beži no, tebi se meša!« se je krohotal krčmar na vse grlo. »Ne bodi no tako praznoveren.«

»Kozla ima hudiča v sebi, pa amen. O tem sem se trdno prepričal. Ne pregovoriš me ne ti, ne papež!« je ugovarjal Matija v sveti vnemi. »Glej to zverino grešno, zdaj je kozel, davi je bila koza, a jutri zvečer bo spet bogve kaj. In ti še praviš, da to živinče ni začarano?«

»Kaj za vruga, pa se je zgodilo?« se je navidezno čudil krčmar. »Res sem radoveden, koliko je resnice na tvoji trditvi. Veš kaj, Matija, napraviva kupčijo. Jaz dam tebi cel stotak, pa mi prepustiš svojo začarano kozo. Ali si zadovoljen?«

Kajpada je bil Matija Petršilj takoj zadovoljen. Veseli krčmar mu je ponudil lep, nov »cikurjevec« in Matija je segel po njem z obema rokama.

Za likof so izpili dva šefana črnega in nato je oča Petršilj odjadral proti domu. Ko je kolovratil po grabnu navkreber, je glasno vriskal in pel od same zadovoljnosti, da se je iznebil začarane koze. V duši je pa gojil hudobno željo, da bi se koza tudi pri gostilničarju izpremenila v razna druga živinčeta: v miš, podgano, ježa, mačko, šurka in naposled v velikansko stenico, ki naj bi krčmarja pošteno ograbila zaradi tega, ker se je prej njegovi nesreči tako smejala.

Muljavski.

Konj pred 30 milijoni let ni bil večji od velikega psa

V Nemčiji je bilo takrat vroče tropsko podnebje

Listi so svojevčasno mnogo pisali o izkopaninah, ki jih je našel nemški starinoslovec profesor Weigelt v velikih premogovnikih okrog Geisenthala. So to ostanki izumrlih predzgodovinskih živali, ki so živele v teh krajih pred 30 milijoni let. Na zelo zanimivih izkopaninah se je moglo jasno dognati, da je vladalo v teh krajih pred 30 milijoni let tropsko vroče podnebje. Podobne rastline in živali, kakor so bile tam izkopane, žive namreč danes samo v tropskih krajih.

Veliko zanimanje so povzročile nove izkopanine tudi zato, ker so tam prvič našli dobro ohranjeno kožo in celo drobce krvi predzgodovinskih živali, medtem ko so doslej našli vedno samo le na kosti.

Pri preučevanju teh izkopanin so prišli do čisto novih dognanj o živalstvu one dobe. Tako so ugotovili, da je bil predzgodovinski konj le okrog 70 cm visok. To se pravi, da je bil približno tako velik kakor današnji pes volčjak. Ta konj je imel posebno močne in ostre zobe, ki so mu služili za orožje v obrambi.

Posebno lep primer predzgodovinske živali je krokodil. Okamenel je v ležečem položaju. Poleg okamenelih tropskih rastlin je ta krokodil najboljši dokaz, da je bilo v teh krajih pred 30 milijoni let tropsko podnebje. V istih ležiščih so našli tudi veliko kačo. Dolga je dva in pol metra. Sorodna vrsta kač živi zdaj v vročih krajih Južne Amerike.

Bosna bo služila denar z izvozom strupenih kač

Bosna in Hercegovina bosta v kratkem dobili možnosti za izvoz precej nenavadnega blaga. To blago so žive strupene kače, katero bodo na debelo pošiljali v Nemčijo. Te posebne vrste izvorno blago je določeno za pridobivanje enotnega cepiva, katero bodo v Nemčiji uporabljali za preprečevanje posledic strupenih pikov vseh vrst. Za pripravo takega cepiva je potreben strup najstrupenejših kač in takih je, kakor so nemški znanstveniki ugotovili, mnogo zlasti v Bosni in Hercegovini.

Nemčija nima posebno mnogo strupenih kač, ker ni skalnata in vroča dežela. Najnevarnejši izmed vseh kač je modras. Toda tudi modrasov strup je lahko močnejši ali šibkejši. Njegova moč se ravna po pokrajini in po pogojih,

v katerih živi. Poleg modrasa je v Nemčiji nevarna kača gad. Za posebno nevarnega so spoznali modrasa, ki živi na Koroškem in na Štajerskem. Toda čez vse te strupenjače je hud bosanski gad.

Zdravniška znanost je sestavila sredstvo, ki varuje ljudi zlih posledic pika vseh kač, ki žive v Nemčiji. To pa zaradi tega, ker človek, ki ga je picila kača, po navadi ne ve zanesljivo povedati, katere vrsta kača ga je ugriznila. Zato so v Nemčiji najprej sestavili cepivo, ki pomaga zoper gada in zoper modrasa, ki živita v Nemčiji, zdaj bodo pa iz pravih bosanskih gadov skušali narediti splošno cepivo, ki bo pomagalo tudi proti samim bosanskim gadom.

Gos po krivici označujejo za zelo omejeno žival

Gos slovi kot neumna žival. Če hočemo doma poudariti stopnje neumnosti, navadno rečemo, da je neumen kakor gos. V resnici pa ta trditve ni opravičena, kar dokazujejo razni dogodki iz gosjega življenja.

Neki gospodar je opazoval svojo gos, ki je sedela na jajcih. Gos je bila očitno bolna, tako da ni mogla dalje ostati v gnezdu. Nekega dne je videl gospodar, da je gos zapustila gnezdo in šla med druge gosi. Med njimi je izbrala mlajšo gos in jo privedla v gnezdo. Ta je potem sedela na jajcih tako dolgo, dokler se niso izvalili mladiči.

Drugi primer je naslednji: Na dvorišču se je mlad petelin vsak dan zaganjal v gos in jo napadal. Gos je to precej časa trpela, dokler se napad ni ponovil v bližini mlake. Gos je tedaj petelina zgrabila s kljunom in se z njim zakadila v vodo. Nekaj časa je plavala, nato se pa potopila s petelinom vred. V kljuno ga je

držala pod vodo tako dolgo, dokler petelin ni utonil, potem je pa prišla spet na površje.

Tretji primer je pripovedoval neki perutinar. Nekega dne se je zatekel k njemu siv gosak z očitno željo, da ga zaščiti pred močnejšim belim gosakom. Perutinar je pograbil belega gosaka in ga držal tako dolgo, dokler mu sivi gosak ni zadal nekaj udarcev s kljunom. S tem je bila vojna med gosakoma končana. Od tega dne je sivi gosak vsak dan veselo pozdravljal perutnarja z gaganjem. Nekega dne je perutinar moral iti v drugo vas. Na dvorišču se mu je pridružil sivi gosak in je hotel na vsak način z njim. Ko mu je dvoriščna vrata zaprl pred očmi, se je žival poglala s perutnicami v zrak in se mu nato pridružila na cesti. Nato ga je spremljala vso pot in se je skupno z njim vrnila tudi domov. Pozneje ga je moral zmerom zapreti, če je hotel oditi z doma.

V notranjosti piramide prevzame obiskovalca velik strah

Sodobni Egipt je zdaj kolikor toliko v vojnem vrvežu. Na zunaj dežela ni dosti drugačna, kakor je bila pred več tisoč leti. Sveta reka Nil teče med visokimi zgradbami z isto silo kakor za časa faraonov. Puščava je ostala prav tako brezmejna, velikanske piramide pri vasi Gizehu se še dvigajo visoko pod nebo.

Velika piramida je največji spomenik, kar jih je bilo zgrajeno na zemlji. Prav tako, kakor se je dvigala proti nebu pred 6000 leti, se dviga še danes. Sodobni človek, ki gleda bolj na praktično stran življenja, se vpraša, zakaj je bila potrebna ta velikanska stavba. Dvajset dolgih let je na tisoče sužnjev delalo samo piramido pri Kairu. Ta spomenik, ki je bil določen, da sprejme ostanke egiptskega kralja, je trikrat širši od velikanske cerkve sv. Petra v Rimu, v kateri je prostora za okrog 12.000 ljudi. Piramida je visoka 137 m in pokriva 50.000 kvadratnih metrov površine. Zanj je bilo treba 2.500.000 kubičnih metrov kamenja.

Ozek, proti severu obrnjeni vhod v piramido, drži v prav tako ozek hodnik, ki se počasi spušta v globine piramide. Trije vod-

niki te povedejo v to skrivnostno temo, ki je legla sem pred tisočletji. Razlika med solncem zunaj in nepredirno temo v notranjosti je taka, da prešine človeka nehote strah. Pot navzdol je težavna. Drži po ozkih hodnikih, iz katerih veje tisočletni vzduh plesnobe. Večkrat se je treba celo plaziti po kolenih in gaziti po lepljivem blatu. Vsakega potnika prevzame na tej poti ena sama želja: čimprej spet na sonce, na čisti zrak. Polovica obiskovalcev se obrne že na pol poti. Pogumni nadaljujejo pot do sredine piramide, kjer je sarkofag s faraonovim truplom. Zidovi in oboki tega malega prostora nosijo na sebi milijone in milijone ton težkega kamenja, malte in drugega gradiva. Pravijo, da je v tej orjaški stavbi več kilometrov dolgih zavitih hodnikov.

Egiptovski vodniki so se navadili na mučne občutke Evropecev v mrtvaški sobi faraona in jih znajo izkoristiti, da dobe od njih čim več napitnine. V najhujšem trenutku jim že kako ugasne svetilka v roki, in takrat obljubi vsak obiskovalec vse, kar hoče vodnik od njega, samo da spet prižge svetilko in da ga povede spet nazaj na sonce.

Na vročem pesku sprazene kobilice so jim slaščica

Jedi, ki jih smatrajo nekateri narodi za slaščico, spet drugi narodi odločno odklanjajo ali pa so po njih verskih predpisih celo prepovedane. O mohamedancih je znano, da ne smejo jesti svinjsko meso. Noben mohamedanec, tudi če ga muči lakota, ne vzame v usta hrane, v kateri je svinjsko meso. Pri Mongolih je pa spet strogo prepovedano jesti ribe in ptice. Njihovi verski predpisi namreč pravijo, da je iz rib in ptic pripravljena hrana nečista. Pravoverni Mongol je zmožen zholeti ob pogledu

na pečeno raco. Zato pa smatrajo ovčje meso za največjo slaščico.

Neko zamorsko plemo ob izlivu Konga noče jesti kokošje in svinjsko meso. Mnoga druga afriška plemena pa ne jedo rib. Zamorsko plemo Lubambu smatra za največjo slaščico kobilice prazene na vročem pesku. Tako prazene kobilice zmeljejo in jih jedo pomešane z raznim sočivjem. Pri nas čuti marsikdo odpor proti polžem in žabjim krakom. Drugi spet smatrajo oboje za okusno jed.

Zdravilo za vse bolezni

Na zdravilskem področju Amerika silno napreduje. Na zboru Ameriške zdravniške zveze v začetku julija v Clevelandu je bilo več predavanj o tem, kako so bili nadvse lepi uspehi doseženi na področjih zdravilstva, zlasti v borbi proti nalezljivim boleznim, z novim sredstvom sulfanilamidom in z izdelki, ki delno sestojijo iz tega zdravila.

Odkritje sulfanilamida je odprlo možnost

za najširše raziskavanje in poskuse. Izdelkov, v katerih je ta čudovita snov, je približno 200. Pozornost iskalcev se je zdaj posvetila kakim 50 izmed njih. Zdravniška poročila o tem novem sredstvu za pobijanje bolezni dopuščajo pričakovanje, da utegne sulfanilamid postati nekako čarobno zdravilo, ki v korenini zamore vse škodljive klice v živem telesu, ne da bi pri tem škodovalo telesu. Naj-

bolj se temu smotru približuje izdelek iz sulfanilamida, znan pod imenom sulfadiazin.

Najuspešneje se je novo sredstvo obneslo pri pobijanju pljučnice, saj so z novim zdravilom zmanjšali dozdanjo umrljivost za 16 odstotkov. Zatem se je sulfadiazin izkazal pri zdravljenju hude kapavične udnice, pri boleznih mehurja in pri vnetju možganske opne. Pri zdravljenju te se je pokazalo, da je novo zdravilo glede na druge posledice dosti manj škodljivo od vseh doslej znanih pripomočkov. Druga zdravila namreč tudi pomagajo bolezen zdraviti, zato pa puščajo v telesu druge zle posledice. Najmanj takih škodljivih posledic pušča prav sulfadiazin, čeprav tudi njega ne smemo uporabljati kar na slepo in brez zdravniških navodil. Dozdanja raziskavanja in poskusna zdravljenja kažejo, da je sulfadiazin mogoče brez škode uporabljati celo pri bolnikih, pri katerih je bilo zdravljenje s to vrsto zdravil nemogoče zaradi omenjenih posledic.

Milijoni, ki so dozdanj trpeli zaradi spolne bolezni kapavice brez upa, da bi ozdraveli, so dobili novega upanja, ko je bil odkrit in preskušeni sulfatiazol, enako izdelek s sulfanilamidom. Z njim lahko ozdravijo 90 odstotkov vseh lahkih in hudih primerov kapavice. Vse do odkritja sulfatiazola je bilo zdravljenje te bolezni počasno, zapleteno, dostikrat neuspešno. Nešteto ljudi, zlasti žensk, je rajši skrivaj trpelo, kakor da bi se podvrglo dolgemu in negotovemu zdravljenju. Zdravniki sami so zaradi pomanjkljivih uspehov izgubljali pogum, dokler ni bil odkrit sulfanilamid.

Zanimivosti

× Rumunski prostovoljci iz Banata za rusko bojišče. Iz dela Banata, ki je prej pripadal bivši Jugoslaviji, zdaj pa pripada Rumuniji, odnosno Madžarski, se je prijavilo po časopisnih vesteh 700 rumunskih prostovoljcev za rusko bojišče. Celotna skupina je prispela te dni na obmejno postajo Stamura-Moravica. Prostovoljci bodo vključeni v rumunsko vojsko na južnem odseku vzhodne fronte.

× Švedska za popolno nevtralnost. Švedska mladinska in nameščenska združenja so imela zborovanje, na katerem so se govorniki v imenu mladine zavzemali za ohranitev popolne švedske nevtralnosti. Švedska naj se ne da zavesti v vojno od prijateljskih čustev ali odpora do te ali one vojskujoče se države.

× Ostri ukrepi zaradi umora nemškega oficirja v Parizu. Ker je bil v pariški podzemski železnici ustreljen neki nemški oficir, je nemški vojaški guverner von Scheuenburg izdal razglas, da je bilo zaradi tega prijetih večje število Parižanov, od katerih nekaj bo takoj ustreljeno, če se bo tako zločinsko dejanje ponovilo.

× Angleži, Rusi in Američani so odložili posvet na sredo septembra. To pa zaradi tega, ker bodo sklepi, sprejeti tam, baje veljali nadaljevanju vojne pozimi ni pomladi.

× Amerika in posvet v Moskvi. Ameriško odposlanstvo za pogajanja med Rusijo, Anglijo in Združenimi državami bo, po vesti Nemškega poročevalskega urada, vodil najbrž sam podpredsednik republike Wallace.

× Ameriški bojevnik proti pomoči Rusiji. Zveza bivših ameriških bojevnikov je imela zborovanje, na katerem se je izrekla zoper sleherno pomoč za Rusijo.

× Nov dokaz za popolno zvezo med Anglijo in boljševiki. Iz Lizbone poročajo, da bo sovjetski poslanik v Londonu Majski odslej hodil na vse tajne seje angleške vojne vlade. To je nov dokaz za popolno zvezo med Angleži in boljševiki.

× Angleški list »Daily Express« je Angliji kar priporočal zasedbo Turčije. Londonski »Daily Express« je pisal, da je Turčija mogočna predna straža in sila angleškega vojnega vodstva. Hkrati je list zahteval, naj Anglija Turčijo kar vojaško zasede, češ da bi s tem prehitela Nemčijo, dokler je čas. Turško časopisje se zaradi tega ostro zaletava v angleški list.

× **Strogo preganjanje komunistov v Franciji.** Pariško policijsko ravateljstvo je objavilo oklic, v katerem pravi, da so zadne čase komunisti skušali izvesti napade na prometne zveze in na železniške naprave. Oklic poziva prebivalstvo, naj pomaga pri preganjanju napadalcev. Osebe, ki pomagajo prijeti napadalce, dobe velike nagrade. V Marseilleju je policija prijela 21 komunistov, med njimi nekaj krajevnih političnih voditeljev in urednika skrivnega komunističnega glasila.

× **Kar po svoje razdeljujejo industrijo.** Londonski »Times«, glasilo angleške vlade, zahteva, naj se po končani vojni Nemčiji, Italiji in Japonski vzame vsa kovinska industrija, češ, da so premagane države razorožene šele tedaj, kadar so razorožene tudi gospodarsko. Kovinsko industrijo naj bi po zdajšnji vojni smele imeti samo Anglija, Sovjetska Rusija in Amerika, države Osi pa bi smele izdelovati le tkanine, steklo, papir, oblačilne potrebščine, posodo, pahljače in umetno cvetje. Ladjedelnice, jeklarne in plavže bi torej smeli imeti le Američani, Rusi in Angleži.

× **Pri umiku ruske čete vse uničijo.** Nemški radio je povedal te dni: Požgane hiše, podrti mostovi, razbiti traktorji, pokurjeno polje, poklana živina, kupi pobitih svinj, ki že gnijejo, dokazujejo s kakšno besnostjo divja na ozemlju, ki ga zasedajo nemške čete, uničevalne, ki ga je zapovedal Stalin.

× **Kobilice so uničile žito v Egiptu.** Poročila iz Egipta pravijo, da je podtajnik v kmetijskem ministrstvu na nedavni seji egiptovske vlade obvestil člane vlade o veliki škodi, ki so jo povzročili na letošni majski žetvi roji kobilic. Kobilice so uničile ves pridelek turšičice in ječmena na prostoru več tisoč kvadratnih kilometrov. Proti kobilicam so bile brez moči cele vojske delavcev, ki so jih uničevali z metalci plamena. Zaradi uničene žetve ima vlada precejšnje skrbi s prehrano prebivalstva, ker prihaja žito iz Amerike prepočasno.

× **Vrtinčasti vihar na Švedskem je nosil drevesa po zraku.** Te dni je silen vrtinčasti vihar nastal v sredni švedski in napravil velikansko škodo. S kakšno silo se je razdivjal nad posameznimi kraji, dokazuje dejstvo, da je na nekem posestvu, kjer redijo živali zaradi njihovih dragocenih kožuhov, uničil vse živalske kletke z živalmi vred. Te razdejane kletke so potem našli dva do tri kilometre daleč proč od kraja, kjer jih je veter odrgal. Da škoda, ki jo je napravil hudi zračni vrtilinec, ni majhna, se vidi tudi iz tega, da je na nekem kraju izruval in odnesel prav vsa drevesa, ki so tam rasla.

× **Stoletna žena z 243 neposrednimi potomci.** V severnportugalskem mestu Agudi je praznovala 10. avgusta siromašna vdova ribiča Rosa Gomez stoletnico svojega rojstva. Tega dne se je ob sivolasi materi zbralo kar 243 njenih neposrednih potomcev. Med njimi je bilo 13 sinov in hčerk, 80 vnukov in 150 pravnukov. Starica je še čila in hodi vsak dan 20 km daleč prodajat ribe.

× **Med 11-letnimi otroki je najmanj smrtnih primerov.** Neka ameriška zavarovalna družba je dalje časa zasledovala, katero leto je v človeškem življenju najbolj zdravo. Na podlagi dolgoletnih preiskovanj je pa prišla do ugotovitve, da je najbolj zdravo leto 11. V tem letu namreč umre najmanj otrok. Če se

otrok približa temu letu, je v glavnem že prestal najnevarnejše otroške bolezni. Njegova prva razvojna doba je zaključena in začetno nastopati nove bolezni spet med 12. in 13. letom. Vendar pa je mrtvih prav do 19 let še razmeroma malo. V 20. letu pa začne po zatrevanju ameriških zavarovalnih družb iskati svoje večje žrtve že jetika.

× **Vse naselje je lovilo bika.** V naselju Imperij v bivšem Pontinskem močvirju je pred kratkim zdivjal bik in dirjal po ulicah. Med potjo je napadel vsakogar, kogar je le dosegel. Najprej vojaka, ki ga je skušal zadržati. Nanj se je vrgel z rogovi in ga zagnal v močnem loku v bližno kavarno. Pozneje je napadel še pehotnega majorja. Ker živali nikakor niso mogli zadržati, se je nanjo spravilo vse, kar je imelo količkaj poguma. Nekaterim voznikom se je posrečilo, da so biku med zadne noge zapletli debelo vrvo. Pobesneli bik se pa še zmerom ni dal ugnati. Med dirrom je žival večkrat padla. Ustavili so jo šele, ko so ji močno zvezali vse štiri noge. Lastnik živali je moral poravnati vso škodo, ki jo je storil njegov bik.

× **Vera v moč amuletov v nekdanjih časih.** Mnogo ljudi še danes verjame, da imajo nekateri dragi kamni čudežno moč. Krasni valjčasti pečatniki, ki so jih Babilonci nosili okoli vratu, so bili amuleti (nekaki škapulirji), ki so prinašali lastnikom dobroto in milost bogov. Pri Egipčanih so bili zelo v modi dragoceni kamni v obliki hroščev, ki so bili prisposoda solnce. Za rimske ženske so bile črne koravde in ambra najboljše amuleti za odvratanje bolezni in slabih vplivov. V čudežno moč dragih kamnov so verovali tudi v srednjem veku. Pesniki in pisatelji so jih opevali. Dietrich iz Gradca je imel zbirko 50 čudežnih kamnov, ki so nosilca baje varovali vsega hudega in mu prinašali čast, srečo in blagostanje. Ženske so bile prepričane, da jim rubin prinaša mir in vedrost, safir pa zakonsko srečo. Smaragd je služil proti boleznim oči, ametist je odstranil glavobol. Od 18. stoletja dalje so prevladovali čudežni amuleti iz živalskega sveta, tako živalski zobje, kosti, oči raka in celo živalsko drobovje, ki je bilo najboljše sredstvo proti raznim boleznim.

Za smeh in kratek čas

Kako je dacar odnesel celega pujska

Živel je župnik, znan šaljivec, ki je nekoč pripravil pojedino, na katero je povabil vse domače veljake. Kuharici je bil ukazal speči na ražnju pujska in postaviti celega na mizo. Povabljeni so veseli sedeli okrog mize.

Župnik je vsakemu posebej podal desnico, nato pa je dejal:

»Priatelj, povabil sem vas, da se prijateljsko porazgovorimo. Pogostil vas bom s pujskom, pečenim na ražnju. Preden pa začnemo jesti, mora vsak povabljenec doprinesiti mmo žrtev. Povedati mora kak dogodek, ki naj bo v nekakem skladu s tem, kar bo odrezal od pujska.«

Gostje so se spogledali in začeli zbirati misli, kako bi župnika zadovoljili. Prvi se je oglašil poštar in začel:

»Ko je Kristus z učenci napadla judovska

drhal, je Peter vzdignil meč ter odsekal hlapec velikega duhovna levo uho.«

Ko je to izrekel, je odrezal pujsku uho in se pričel gostiti.

»Nekje v svetem pismu je zapisano: 'Kdor ni z malim zadovoljen, ni velikega vreden,' je povedal učitelj, izdrl pujsku rep in ga položil sebi na krožnik.

Zdaj je prišla vrsta na dacarja. Ta je bil izmed vseh najbolj navzhan. Zadovoljno si je pogladil brado in povedal zgodbo o Lazarju, ki so ga zavili v rjuhe in položili v grob.

Po teh besedah je dacar prijel za ogle namiznega prta, zavil pujsa, ga vrgel čez ramo in jadrno zbežal skozi vrata.

POSMEHLJIVOST

V gledališču so igrali igro ob tako neznatnem obisku, da ljudi skoro ni bilo videti.

Neki igralec, znan šaljivec, kljub temu ni izgubil smisla za dovtnost. Ko je nenadno nastal prav v nekem kotu parterja iz neznanega vzroka glasen smeh, se je šegavi igralec nagnil k svojemu tovarišu: »Čuješ, ali nama ne prisluškuje nekdo?«

NE UPA SI Z RESNICO NA DAN

V ljudski šoli razlaga učitelj slovnico in pripoveduje učencem, kaj je osebek in kaj povedek. Za primer navede stavek: Deklica stopa noč za nočjo po ulicah.

»No, Mihec, kaj je 'deklica'« vpraša učitelj.

»Gospod učitelj, ali me ne boste zaprli, če vam povem po pravici?« boječe odgovori Mihec.

LEPA TOLAŽBA

Krojač: »Dragi gospod Nedanič, kdaj lahko upam, da mi boste plačali obleko?«

Nedanič: »Zmerom, zmerom lahko upate, dragi gospod.«

NA TAK NACIN PA ZE

Spela, ki že ni več hudo mlada, pride pred policijskega uradnika: »Gospod, to je strašno! Kadar pogledam zjutraj skozi okno svojega stanovanja, vidim na nasprotni strani ob oknu telovaditi mladega moškega čisto golega. Zahtevam za nesramnika strogo kazen. Zdaj-le pravkar spet telovadi.«

»Potolažite se, gospodična! Ukrenil bom, da si bo stražnik ogledal zadevo. Ako so vaše navedbe resnične, bo zadela možaka stroga kazen.«

Določeni stražnik odide s Spelo v njeno stanovanje.

»Toda gospodična,« se začudi stražnik, »bil sem pri vseh oknih in sem ugotovil, da se iz nobenega ne vidi v notranjost stanovanja onega telovadca.«

»Res je, gospod, toda pristavite k oknu mizo in na mizo stol ter stopite nanj, pa boste videli vse...« se razjezi nadobudna Spela.

KOLESA IN ŠIVALNE STRÓJE, nove in rabljene, poceni kupite pri — **PROMET** v Ljubljani, nasproti križanske cerkve. — Odprto tudi ob nedeljah dopoldan.

ŽIVINOZDRAVNIK

Vet. **BOJAN MERVIC** je pričel privatno prakso v **VELIKIH LAŠCAH**

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

zadruga z neomejenim jamstvom

v Ljubljani - Tavčarjeva ulica 1

Ziro račun pri Narodni banki — Račun Poštne hranilnice št. 14.257

Brzjav: »Kmetskidome« — Telefon št. 28-47

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun

Daje posojila. — Eskontuje menice. — Iz ršuje ostale denarne posle.

Za vse vloge nudi popolno varnost! Zaupajte domačemu denarnemu zavodu!